

Šiame numery

Jau pavasaris pas mus!
Petro Vaškio žemės tonų
keramika.

Pokalbis su prof. J. Žilevičium.
Aukšto lygio religinės kūrybos
popietė Chicagoje.

Vincas Maciūnas apie savo
tėvą ir jo laikus.

Ignas Malėnas apie Lietuvos
istorijos vadovėlį.

Lietuvių fondas ir lituanistikos
mokslo darbai.

Kertinė paraštė

JAU PAVASARIS PAS MUSI

Kai kas prikiša lietuvių poezijai per didelį graudumą. Sako: liūdesys apima, ją beskaitant. Nagys — elegiškas. Niliūnas — taipogi. Aistis — sielvartingas. Brazdžionis — nuožniai rimtas. Bradūnas — rūpestingai susimąstęs. Suteima — nykstančio pasaulio vaizduotoja.

Toliau: Putinas — tragiškas, Degutytė skaudžiai trapi, Maironis — didžia dalimi nuliūdimo dainius, Baranauskas — nykstančių girių apraudojotas. O kur Vaičiaitis? Vienažindys? Strazdas, "Giesmės apie siražas" autorius?

Liūdesio yra daug. Tai tiesa. Toks jau klampus poezijos molis. Vis dėlto, kokia ji bebūtų — nuožni, elegiška, susimąstiusi, mūsų poezija yra atidavusi gan didelę džiaugsmo dalį pavasariui. Tie, kurie eilėraščiuose mato vien liūdesio puse, tegu pasižvalgo eilėraščių lietuvių poezijos antologijoje ir įsitikina, jog pavasario motyvais poetai yra parašę bene pačius geriausius eilėraščius. Suprantama, ir pačius linksmiausius. Kad ir dainuodami žmonijos, tautos ir savo asmeninį sielvartą, poetai niekad neprarado džiaugsmingo ryšio su gamtos atgimimu.

Kas gi nežino Donelaičio pavasario linksmybių — to viso nuostabaus Dievą šlovinančių tvirnių šūkavimo:

Bet visi visur sumišai šokinėdami džiaugės.

Kas gi nėra mintinai kartojęs Maironio "Pavasario saulė prašvito meilėliai / Ir juokiasi, širdį viltoja". Apie šį maironišką perlą buvo ir yra rašomi rašiniai literatūros pamokose.

Kam nesukelia žypsnio vėjavaiški K. Binkio posmai, Kad ir šis:

Pasikinkęs jauną vėją,
Vėtrą šaunią apkabinęs,
Leidžiuos per padangių plynę
Su pavasariu lenktyniais.

Pavartykime iševio lemtį nešu.
sio poeto Henriko Radausko knyga "Eilėraščiai". Sklandydamos sudėtingame siurrealistiniame

vaizdyne, Radauskas mylėjo rašiklį pavasario dinamiką, kaip reatas kuris mūsų literatūroje. Jis su gražino eilėraščių donelaičių gamtos pavaizdavimo veržlumą. Jo sukurti tvirtiniai šoka, dainuoja, bėga, rėkia, klykia... Atsiverskime "Strėlę danguje". Čia viskas verda prisikėlimu. Poetas be atsiprašymų deklaruoja:

Velnio nuveina aukštas menas,
Ir nebegalima liūdeti,
Kada pavasarį kaštanas
Už langą pradeda žydeti.

Atseit, žmogaus ir ypatingiausioji kūryba, dažnai sklindina liūdesio, turi nusilemti prieš beato dairišką gamtos gyvastingumą. Kitame eilėraštyje "Sidabriniai lietūs lyja" Radauskas jaunuoliškai kviečia įlieti į gaivią pavasario erdvę:

Piemenėliai, į miškus,
Į lankas ir į laukus
Bėkit, rėkit ir dainuokit,
Su jaunom karvytėm šokit,
Su lakštingalom giedokit:
Jau pavasaris pas mus!
Tai tik kelios citatos, rodančios

sveiką optimizmą mūsų poezijoje. Iš daugelio posmų trykšta poetų noras perteikti žmonėms gamtos prisikėlimo džiaugsmą. Juk verta bent trumpam užmiršti slogius gyvenimo rūpesčius. Verta išvėdinti ne vien kambarius ir skrynias, bet ir širdies kerteles, ir proto palėpes. Jose per žiemą susitelkė nerealizuotų vilčių, neįvykdytų užmojų, visokių irzlų konfliktų tvaikas. Tam yra pavasario langas, kad žmogus jį plačiai atvertų. Pati gamta mums siūlo naują progą. Ją itin giliai pajusdavo tragiško tembro poetais M. Mykoliaitis - Putinas. Kiekvieną pavasarį jis sveikindavo su nauju entuziazmu. Net ir nelengvos senatvės metu (1960) jis rašė knygoje "Būtis valanda":

Man daugel pavasarių sveikinti teko,

Bet šitas, bet šitas!
Jis liks širdyje įrašytas,

Pr. V.

Laiškas iš Rochesterio

ŽEMĖS TONŲ KERAMIKA

Mielas Kazy,

Živilės ir Rimvydo Ramošūnų rūpesčiu skulptorius Petras Vaškys su savo keramikos paroda aplankė Rochesterio lietuvius. Buvo susitaręs apsilankyti dar prieš Kalėdas, bet kiti reikalai nutęsė ir nepatogiausią laiką — į patį vidurį, kada dažną dieną gali laukti nebešvaizuojamų kelių. Ypač tarp Philadelfijos ir Rochesterio. Čia, mat, reikia pervaziuoti šokių tokius kalnus, ir žiemą, užėjusios pūgos, neretai užverčia tarpukalnes, kartais net keliom dienom sustabdo visokį judėjimą. Užvertė, ir sėdėk, kol kas iškas. Alfonso Dargis, išgiręs, kad šiuo laiku kitas žemaitis ryžosi važiuoti į tokią mažą vietą, pasakė: "Sakyk, kam tokiam dvi blusos įkando, kad jį užsikvietė? Tik žmogaus tamymas. Kodėl ne prieš Kalėdas? Tada visi ieško dovanų, o dabar?" Ne vieno Dargio galvoje sukosi tokia pat mintis, bet tik kai kurie težiņojom, kad nei viena, nei dvi blusos niekam nebuvę įkandusios, žinojom, kad Vaškys pats pasirinko tokią dieną, kad to meto orai ir keliai jam neuikių žinomi, žinojom, kad jam nerūpi ir daug darbų parduoti, tik įdomu pamatyti naują vietą ir save patį parodyti naujiesiems žmonėms. Jis jau toks, kad jam būtina justis ryšį su žmonėmis, su gamtos gyvumu, su žiedo ir žemės grumsto spalva. Jam smagu paliesti ir akimis ir pirštais laiko ir vėjų išskaptuotas uolas, vandens išgrautus upės krantus. Smagu susitikti ir dar niekada nematytus žmones.

Yra menininkų, kurie kuria iš savęs. Jie neieško aplinkoje savo darbui pavyzdžių (bent tiesiogiai neieško), bet semia iš jų pačių dvasioje susitelkusio šaltinio ir dalina. Gal tas šaltinis yra prisipildęs iš aplinkos atėjusių ivykių, formų, spalvų ir garsų, bet pats menininkas to nejučia, ir labai norėdamas negalėtų to savo dvasinio šaltinio analizuoti, išskirti iš kur ir kaip kas yra atėjęs. Petras Vaškys yra kitoks. Jis yra skulptorius. Jo akis ir pirštai visų pirma yra portretui. Ir ne tik mechaniškam, tokiam, kaip akis mato, bet suvokto iš daugelio aspektų, sutelkto jau nebe į portretą tik atpažįstamo veido, bet į visos asmenybės atvaizdą.

Kai anais metais jį pasikvietė Philadelfijos muziejus sukurti Amerikos istorijos vaškines figūras, turėjo tą Petro Vaškio sugebėjimą kas nors įmatyti. Per pusmetį tada jis padarė bene 108 figūras. Jas reikėjo kurti iš portretų, iš fotografijų, iš aprašymų. Reikėjo daug ką jutimu atjausti, reikėjo intuityviai spėti, reikėjo sprendimus daryti greitai ir su ryžtu, nes laikas buvo labai ribotas. Negalėjo prie vieno veido sėdėti mėnesiais, reikėjo viską susprausti į dienas ir valandas. Vaško figūros ir lieka vaško figūromis, bet kai žiūri į tų pirmųjų molinių biustų nuotraukas, virpančias gyvų skulptoriaus pirštų palietimais ir trykstančias charakterių gyvumu, suima skausmas, kad tie visi biustai turėjo būti nudallinti, nuglostyti ligi vaškinių žibėjimo. Bet vis tiek Vaškys savo jautriais žemaitiškais pirštais atgaivino daugybę Amerikos didžiųjų: prezidentų, politikų, menininkų, sportininkų, viso krašto pamiltų Hollywoodo žvaigždžių.

Kai buvau vaikas, vokiečiai užsimanė gyvam miškui odą lupiti. Velniam jiems prireikė tų luobų labiau, negu pačių medžių.

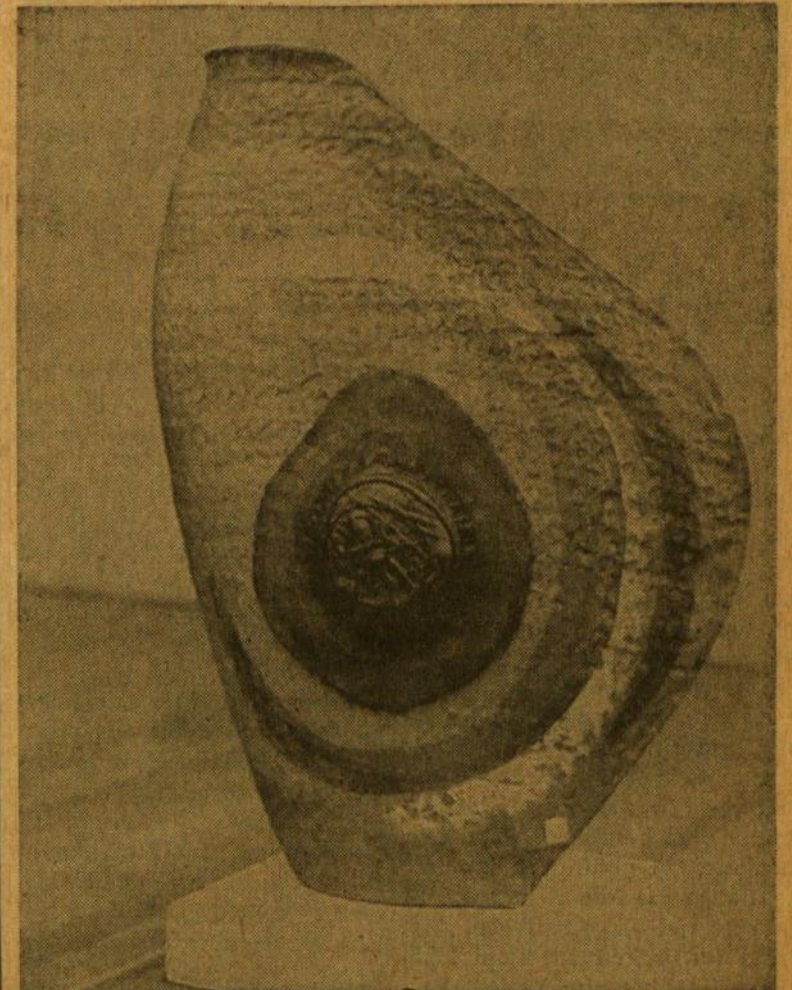
Zievės atšutimo metu suvarė šimtines vyrų su kirviais, su "bielčiais" ir per kelias dienas šimtametis eglėnys subolavo, lyg kelnes numautas. Atsimenu, motina žiūrėjo, žiūrėjo į boluojančią pamiškę ir su ašarom akyse pasakė: "Tegu ir medis, bet vis tiek gyvas. Ar nesulauksim, vaikute, tokio laiko, kai ir gyviems žmonėms pradės taip odas lupiti". Beveik ir sulaukėm. Jeigu ne tiesiogine, tai perkeltine prasme. Lupo ir dabar tebelupa.

Nuklydau, Kazy, o tenorėjau pasakyti, kad tų eglų liemenys nors ir baltučiai, nors ir dailūs, bet nebeteko tikrojo, pirminio savo charakterio, savo išraiškos, savo vaizdžios kalbos, kuri sravėjo iš kiekvieno sueižėjimo iš už kiekvieno lūpsnio.

Kai kas Petro Vaškio keramikoje pasigedo nulupto medžio nuglostyto dailumo, majolikinio spalvų žėrėjimo, išdailintų piešinėlių. Girdėjau net primenant, girdi, jeigu jis galėjo taip išdailinti vaško figūras, kodėl negalėtų ką nors taip dailaus padaryti ir savo žmonėms. Kodėl ne? Žinoma, kad galėtų. Bent aš manau, kad galėtų, tik kur tada paliktų jis pats ir jo talentas? Kodėl anas vaškines figūras tada darė, neteko net paklausti. Kai žmogų susitinki keliems akimirkams, negali iki panagių išnagrinėti. Galima spėti, kad pasitaikė gera proga ir šiek tiek uždirbti, ir parodyti, kad gali padaryti gal geriau negu kitai, ir, pagaliau, kad atsivėrė spraga, per kurią gali pasirodyti platesnį visuomenę, jog esi gyvas, jog sugebi, jog turi kūrybinio polėkio. Nežinau, kiek tuo metu jo nugarą prieš žemės lenkė piniginis reikalas, bet spėju, kad iš visų čia suminėtu priežasčių sąrašo suminėta pirmoji, bene tik ejo

proga, buvo pagundų ir net pesikėmo į pinigą pasineriti ligi kaklo. Komercinė keramikos gamyba gerą pinigą neša kitiems, būtų nešusi ir jam, tik fabrikan-

(Nukelta 12 psl.)

Petras Vaškys

Vaza (molis, keramika)

paskutiniąja. Pirmon galvon jauną vyrą traukė sunkus uždavinys, jo išsprendimas.

Kad pinigą jam ne pats didžiausias siekimas, aiškėja ir iš vieno kito pratarimo, jog buvo

prūgų, buvo pagundų ir net pesikėmo į pinigą pasineriti ligi kaklo. Komercinė keramikos gamyba gerą pinigą neša kitiems, būtų nešusi ir jam, tik fabrikan-

Aušra ir Jonas Jurašai rašo ir dėkoja

Jono Jurašo kūrybinei veiklai remti komitetui, sudarytam iš žinomų kultūrininkų Chicagoje, Aušra Marija Jurašienė savo kovo 5 d. laiške, rašytame visos šeimos vardu Miunchene, be kita ko, šitaip sako:

"Dar pora žodžių apie mūsų planus. Šiandien Radio Liberty pasiūlė man pasirašyti kontraktą pastoviam darbui lietuviškoje redakcijoje, o Jonui paliekama laisvo bendradarbio teisė. Jonas turės laisvas rankas ir, kai gaušim normalius dokumentus, jis galės keliauti per svieta ir ieškoti pamestos 'aukso pasagos'. Jo karščiausias troškimas ir visas tikslas lieka teatras, ir mes neprarandam vilties kada nors jį sukurti. Kol kas mūsų turimi pasai (Fremdenpassport) neleidžia mums laisvai važinėti po Europą. Iš karto, rytoj, pradėsime rūpintis vizomis įvažiavimui į Ameriką. Tai užtruks, matyt, kelis mėnesius. Tada atvažiuosime bent porai savaitių jūsų visų aplankyti ir aptarti lietuviškų spektaklių galimybes. Jūsų idėjos ir konkrecios pastangos dėl lietuviškų spektaklių pastatymo vilioja Joną, jaudina ir mane.

Naudodamasi proga, norėčiau išreikšti mūsų abiejų nuoširdžiausių padėką visiems Amerikos lietuviams, kurie per šiuos pirmuosius mūsų gyvenimo mėnesius naujame krante mus rėmė moraliai ir materialiai. Šita parama mums buvo labai ir labai svarbi. Ir dabar mes tarsi jau

čiam šiltą ir brolišką alsavimą kažkur greta mūsų visų tų, kurie mumis rūpinasi. Ir mesijaučiam vieniši svetimam pasauly ir pamesti Dievo valiai. Prašytume viešai išreikšti padėką tiems mūsų broliams ir seserims, iš kurių esame gavę jaudinančius laiškus: D. Sruogaitė, mūsų bičiuliams K. ir S. Girniams, p. A. Simučiu, p. M. Rudienei, p. A. Kairiui, J. ir S. Kelečiams, L. Barauskui, A. Landsbergiui, P. Petručiui ir kitiems mūsų nepažįstamiems rėmėjams.

Dar kartą šilčiausiai visus sveikiname.

A. ir J. Jurašai"

Užsklandai čia reikia pasakyti, kad mūsų visuomenė Jurašų atveju rodo nemažą dėmesį. Į Jono Jurašo kūrybinei veiklai remti komiteto nurodytus šaltinius parama pradeda po truputį plaukti. Komitetas tvirtai tiki, jog visas reikalas bus visuomenės (pavienių ir institucijų) dar veiksmingiau suprastas, pastangos žymiai padidinant ir paspartinant, kad Jono Jurašo teatro spektakliai iševioje netrukus taptų realybe. Paramą čekiais prašoma siųsti šiais adresais: Chicago Savings and Loan Association, 6245 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60636 —Jonas Jurašas Fund, sąskaitos nr. 70353-6, ar Jurašo kūrybinei veiklai remti komiteto išdininkei Zital Visockienei, 3122 W. 84 Place, Chicago, Ill. 60652.

Jono Jurašo kūrybinei veiklai remti komitetas po pastarojo savo posėdžio pirm. dr. Jono Valaičio namuose, Western Springs, Ill., 2. m. kovo mėn., 14 d. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: Jonas Kelečius — komiteto vicepirmininkas, Kazys Bradūnas — komiteto vicepirmininkas, Dalia Sruogaitė-Bylaitienė — komiteto sekretorė, dr. Jonas Valaitis — komiteto pirmininkas, Zita Kevalaitytė-Visockienė — komiteto išdininke ir komiteto narys Petras Petrulis. Antroje eilėje iš kairės į dešinę kiti komiteto nariai: kun. Algimantas Kezys, S. J., Anatolijus Kairys, dr. Gediminas Balukas, dr. Kazys Ambrozaitis, Adolfas Vališka ir Algimantas Dikinis. Posėdyje tą vakarą negalėjo dalyvauti komiteto nariai: dr. Antanas Razma ir Vladas Būtėnas. (Lietuvių foto archyvas)

Petras Vaškys Rochesteryje

ZEMĖS TONŲ KERAMIKA

(Atkelta iš 1 psl.)

tą jis nutūmė į šalį ir apsisprendė pasilikti menininkas. Dėl to paties jis ir negamina nudailintų akį traukiančiom spalvomis išpuoštų figūrų ir figūrėlių, gelėm išpaistyto vazų ir padėklų. Jis puikiai žino, kad taip dirbdamas perduotų žymiai daugiau, o tuos pačius dalykus gamindamas masiškai galėtų pinigais saujomis žerti, tik tada jau būtų nebe menas, bet spekuliacija savo talentu.

Pinigas reikalingas. Be jo ir negyvensi ir nedirbsi. Jo reikia tik tiek, kiek reikia, o telkimas neprasmingo pertekliaus jau nėra pinigų gaminimo menas, ir jam ne visi turi pašaukimo. Atrodo, kad ir Petriui Vaškui toks pašaukimas ne prie širdies. Savo darbams ir skatulo ir temų jis ieško ne pinigų, bet gamtoje. Jis mokosi dirbti iš šalnos raštų ant rudens lapų, iš varvekliais apgarsėjusių medžių, iš laiko pirštais išskaptuotų drevių pakumpusiuose liemenyse, iš abstraktinėms formoms išgrautų kalnų ir upių krantuose išdailintų akmenų, iš samanų rašto pavėsių akmenyse. Vėtrų susukioti medžių kamienai jam įkvepia niekur nematytų vazų formas. Jis mėgsta būti gamtoje, ir būna joje atviromis akimis. Jam ir svogūno žiedas, ir susiraitęs sikamoros medis, lotoso žiedai, saulės peršviesti lapai, vandens lėlių lapų plaukiojančios lėkštės ir jų susigrūpavimo įvairybė, grybais ir kempėmis aprizgę seni medžiai kalba visiškai kita kalba, negu daugybei kitų žmonių, kurie tose pačiose vietose vaikšto ir tuos pačius daiktus mato. Jis visur mato virpančias gyvas formas, besitelkiančias į naujas kompozicijas molyje, porceliane, akmenyje, medyje, metale, plastikoje ir įvairiose jų kombinacijose. Iš gamtos visada grįžta praturtėjęs daugybe naujų vizijų, užmanymų, su degančia viltimi jais uždegti inertinę medžiagą.

Gal todėl jo darbuose taip ne daug spalvų, kad ir gamtoje formomis turtingi objektai daugiausia ne spalvingumu metasi į akis. Jie išsiskiria dienomis nepaprastu monumentalumu. Pamatyti, suprasti ir išjausti daugelis gali, bet ištraukti to pamatymo esmę, tą aspektą, kuris kelia susižavėjimą, atskirti detalę iš viso kalno parsinešti namo, perkurti į naują medžiagą tegali tik menininkas. Ir tai tik menininkas su didelių medžiagų ir kitų meno šakų pažinimu. Tada jam daug lengviau ne tik išsakyti, bet ir išsakyti iš vidaus einančia kalba. Pats Vaškys yra pradėjęs nuo keramikos, nuejęs į skulptūrą, vėl grįžęs į keramiką, ir nežino, kur nueis toliau. Jis stengiasi pagrindinai pažinti medžiagą ir, kiek galėdamas, palieka jai ištikimas. Dirbdamas medžiagos savybių nemaskuoja, bet leidžia joms pasireikšti. Jeigu dirba iš molio, nebijojame palikti pirštų spaudą,

jeigu iš akmens ar medžio, leidžia pasilikti kalto ar skapto pėdsakams. Tas sukelia natūralumo įspūdį ir kūriny palieka gyvumo ženklą. Natūralumo siekdamas, porcelianą palieka švytėti baltumu, o molio keramiką dažo ar timais žemei tonais. Iš tolo jie atrodo pilkoki, kiek prislėgti. Tik vienur kitur iškyla prislopintas raudonumas ar žaluma, bet išsiūrejęs iš arčiau, akis negali aprėbti pustonių įvairybės. Nors ir sakoma, kad keramikas niekada negali pasakyti, kokias spalvas ištrauks iš krosnies, ir Vaškio darbus žiūrėdamas negali tikėti tokiu atsitiktinumu. Dėl to, žinoma, jo yra (ir turi būti), bet bendrame spalvų plane per daug logiškumo ir minties, kad tą galėtų krosnis sukurti.

Prof. Antanas Klimas, atidarydamas parodą, papasakojo Petro Vaškio pirmąsias dienas šiame krašte, kurios jaunam menininkui buvo nelengvos. Reikėjo griebtis daugelio atsiktinių darbų, kad nereiktų ištiesus ranką vaikščioti, ir kartu reikėjo neužmiršti savo tikrojo siekimo. Ne tik neužmiršti, bet ir tam siekime išverti. Pats svarbiausias momentas ir buvo — išverti, nepamesti iš akių paties svarbiausio siekiamo taško, neišskaus, neapibrėžto, panašaus į mirazą, kuris kiekvienu momentu gali išsisklaidyti. Bet Vaškys užsispyrė ir ištvėrė. Šiandien jis yra Philadelphia College of Art keramikos skyriaus vadovas. Šalia mokyklos dirba skulptūras ir žada į tą meno sritį vis daugiau ir daugiau grįžti, nors nemano mesti ir keramikos, nes keramiką, jo paties žodžiais tariant, yra menas, kur galima daug žaisti, o žaisti, atradinėti netikėtas formas jis ne tik mėgsta, bet ir sugėja.

Atvažiavimu į Rochesterį jis

Petras Vaškys

Vaza (molis — keramika)

Pokalbis su Muzikos Enciklopedijos redaktorium prof. J. Žilevičium

— Prieš Kalėdas „Draugo“ kultūriniam priede skaitėme kun. A. Kezys, S.J. straipsnį apie spaudai ruošiamą kelių tomų enciklopediją, kurioje būtų išsamiai įvairių kultūrinių apraiškų apžvalga šia gyvenančių lietuvių. Mūsų visuomenei domintis būsimąja enciklopedija, būtų malonu patirti, kaip sekasi redaguoti Muzikos Enciklopedijos tomą?

— Ačiū už malonų dėmesį. Darbas yra gerokai įpusėjęs, nes kai kurių skyrių redaktoriai jau yra prisuntę savo studijas, pvz.: prof. Vladas Jakubėnas „Opera ir simfoninė muzika Išeivijoje“, Anatolius Kairys „Teatro festi-

valis“; teatrologas V. Žukauskas baigia paruošti lietuvių teatro išelvijoje apžvalgą. Biografijų skyrius irgi būtų sparčiau pažengęs, jei nebūtų atsiradę kai kurių kliūčių. — Gal galėtumėte paaiškinti, kokios kliūtys gali atsirasti tokiam svarbiame darbe? — Kun. A. Keziui, S.J. pakvietus mane redaguoti šį tomą, darbo ėmiausi visa širdimi. Iki šiol visos muzikos veikėjų biografijos, spausdintos Lietuvių enciklopedijoje, Encyclopedia Lituanica, Lietuvių muzikų vardynė, Rieman Musiklexicon ir šiaip periodikoje, buvo 90% mano rašytos, naudojantis Lietuvių muzikologijos archyve sukaupta medžiaga. Dėl to ir nesitėkėjau jokių kliūčių.

Tavo Jurgis Jankus

ne tik atskleidė mums dar vieną lietuvių kultūrininką, nenuskendusį svetimam vandeny, ne tik parodė molyje ir porceliane įlipdytas savo svajones, bet paliko čia ir apie trečdalį atsivertę darbų. Vienu tarpu juokaudamas jis pasakė: „Taip ir žaidžiu tarp pinigų ir meno. Vieno rūkio kūni, o kitas būtinai dūšiai“. Tikrai smagu, kad nenuėjo žaisti tik su viena puse, su pinigų. Pinigas gali sudėti aukštinę durų rankenas, palubėse sukabinėti kristalo žibučius, bet tik kultūra teišlaiko žmogų pilnutinį ir tikrai gyvą. Tuo tarpu tiek

3. Pradedančiųjų plačiai reikštis muzikiniame gyvenime biografijos. Kai kuriems iš tokių irgi pasiūsti laiškeliai. Čia tai ir atsirado kliūtys. Ne visi laiku atsiliepią, kiti net į paraginimus neatsiliepią. Kodėl taip elgiamasi, man visai nesuprantama. Manau, kad kai kurie visai nekreipė dėmesio į laišką, kiti neįvertino, nesuprato leidinio svarbos, o treči gal neatsiliepią iš kuklumo. Tuo tarpu į tuos asmenis buvo kreiptasi, prašant tikslių žinių, nes redakcija neturi nei žmonių, nei laiko gilintis į visas smulkmenas.

— Kaip jūs manote pasiegti su biografijomis ty asmenų, kurie neprisiuntę papildomų žinių ir ir vėliausiųjų nuotraukų? — Šis leidinys leidžiamas šio krašto pagarbai. 1976 m. JAV švęs savo valstybinės santvarkos dviejų šimtų metų gyvavimo sukaktį. Čia gyvenančios įvairios etninės grupės sprendžia, kaip ir kokių būdu efektingiausiai pasirodyti šio krašto žmonėms, tuo išreiškiant padėką už svetingą prieglaudą, neribotą laisvę ir progą įsikurti bei prašigyventi. Dėl to Lietuvių foto archyvo direktorius kun. A. Kezys, S. J. ir sumanė išleisti eilę studijinių leidinių, išryškinančių lietuvių kultūrinį indėlį šio krašto gyvenimam. Man tai yra svarbu surinkti visų mūsų muzikos veikėjų biografijas, apibūdinant jų nuveiktus darbus, kad būtų galima bent suglausta šio krašto laisviesiems piliečiams parodyti, koks muzikinis turtas yra dovanotas JAV kultūriniam gyvenimui. Leidinyje, nepaisant atsiradusių kliūčių, vis tiek bus suminėti visi; tik gal prie kai kurių pavardžių teksią pridėti pastabą, paaiškinančią, kad redakcijai platesni žinių nebuvo prisiūsta, nors ir buvo su tokiu prašymu kreiptasi. Manau, kad tokia pastaba nebus maloni.

— Ar dabar redakcija dar priimtų papildomas žinias? — Redakcija tikisi leidinį paruošti spaudai per tris mėnesius.

TEL — 788-8980
DR. REGINALD CIENKUS
GYDYTOJAS, CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antrad., Kėtv. ir Penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo 2 val. popiet iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais 8:30 iki 12 val. dienos. Emergencijai — 788-8981

Enciklopedijos leidėjas kun. A. Kezys, S.J. lankosi Lietuvių muzikologijos archyvo raštinėje darbo metu, ruošiant muzikologinį Enciklopedijos tomą. Iš kairės į dešinę: redaktorius komp. J. Žilevičius, Ir. Serellė, kun. A. Kezys, S. J., D. Gierstikienė, J. Narukynas ir A. Gavronskas. Nuotrauka V. Noreikos

Iki to laiko papildomos žinios susirenka į Lietuvių muzikologijos archyvo raštinę, mane apima didžiulis džiaugsmas. Ši archyvą auginau 55 metus. Visos jame esančios žinios yra surašytos mano atmintyje ir ačiū Aukščiausiajam, — tai man padeda visus archyve sukauptus muzikinius turtus prašyti šion enciklopedijon. Tai būtų lyg ir Lietuvių muzikologijos archyvo aprašymas šiame leidinyje.

— Iš Jūsų pasisakymų aiškėja, kad šis ruošiamas leidinys bus labai svarbus ir didelis veikinimas. Kiekvienas, jį skaitantis, galės, kaip veidrodyje, matyti savo tautos muzikines apraiškas šiame krašte. — Ar negalėtumėte paaiškinti būsimo leidinio LITHUANIAN — AMERICAN ETHNIC PICTORIAL ENCYCLOPEDIA muzikinio tomo turinį? — Tame tome tilps apie 400 (Nukelta į 5 pusl.)

— Šis darbas manęs ne tik nevargina, bet priešiną — tiesiog stiprina! Kai bendradarbiai

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 63 Pl., Justice, Ill. 599-0500.
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepią, skambinti 374-8012

DR. VL. BLĄZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 68-čios ir California
Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro. Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val. Pagal susitarimą. Ofiso telefon. 476-4042. Rezid. tel. WAlbrook 5-8048

Tel. ofiso HE 4-6849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet, antrad., penkt. 1-5, trečd. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetai perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 8-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6900
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So., Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepią, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-8893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telefon. PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K S A
V A I K Ų L I G O S
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 5-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
Tel. 763-8310 — 489-4441
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai
2403 W. NORTH AVE.
3824 N. MILWAUKEE AVE.
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. TERESE KAZLAUSKAS
V A I K Ų L I G Ų S P E C I A L I S T E
9756 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. — 349-0887

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-8 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
8925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKU IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rezid. telefon. 259-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9900
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p. Tik susitarus.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2628 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir „contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-3545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. HE 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYTAUTAS TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. P/Respect 8-1233
Ofiso val.: Pirm., antr. treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 8 iki 9 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2125. Namų GI 8-1195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus.

Tel. Ofiso PR 8-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5, šešt. pagal susitarimą.

Aukšto lygio religinės kūrybos popietė Chicagoje

VL. JAKUBENAS

Jaunimo centro kovo 16 d. su-ruošta Religinės kūrybos popietė nebuvo plačiai reklamuota. Gavus pakvietimą, nebuvo aišku, ko laukti. Tačiau parengimo beklasant, teko maloniai nustebti. Programa buvo įdomi, sudaryta iš įvairių dalių, bet suteikianti vieningą nuotaiką, nepriestarausiančią jos pavadinimui.

Abiems programos dalims gražias, atitinkamai nuteikiančias "uvertiūras" sudarė kun. A. Kežio pateiktos ir visu scenos pločiu regimos skaidrės: Vokietijos bažnyčių vitražai, lydimi užkorduotos muzikos garsų, puikiai pritaikyti šiai progai. Pirmoje dalyje tai buvo anglų XV amžiaus žymaus kūrėjo William Byrd choralinė ištrauka, priklausanti maždaug prie Palestrinos stiliaus; antroje dalyje — fragmentas prancūzų XIV amžiaus bažnytinės muzikos kūrėjo Guillaume Machaut, išlaikytas vienbalisiniame gregorioniškame stiliuje. Abu veikalai — nepaprastai puikiai atlikti ir gerai fonetiškai perduoti.

Po Algimanto Dikinio padeklamuotos "Kazimiero maldos" iš Algirdo Landsbergio dramos "Vėjas guosniuose" sekė tikrai įdomūs ir naujas numeris: Darius Lapinsko "Kyrle" iš "Mišių mažiesiems". Atlikėjai buvo keturi vaikai iš vienos šeimos: Nida, Gaja, Raminta ir Arūnas Pemka. Kiekvienas jų turėjo jam pavestą nesunkų uždavinį: viena mergaitė skambino gitara vis pasikartojantį dviejų gaidų motyvą, kita pūtė švilpynę (Blockfloete), trečia giedėjo "Kyrle Eleison", sujungta su senobinių lietuvių dainų žodžiais, Arūnas Pemkus skambino "staccato" stilium fortepijonu, kurio vienas bosinis klavišas buvo paverstas mediniu, ksilofoniniu garsu. Visas kūrinys rėmėsi primityvia melodija, kuri turėjo panašumą į lietuvių senovines raudas, kartu buvo gimininga ir gregorioniškam giedojimui, o gal turėjo ir orientalizmo elementų. Įdomiausia, kad visuma skambėjo įtikinančiai lietuviškai. Iš itin primityvių elementų D. Lapinskui pavyko pasiekti tikrai originalaus

efekto. Bus labai įdomu ateltyje išgirsti šiu "Mišių mažiesiems" visumą. Po A. Dikinio padeklamuoto V. Mykolaičio-Putino eilėraščio "J. S. Bachas" sekė Bernardo Prapuolenio atliktos dvi J. S. Bacho arijos: "Eik tikėjimo keliu" iš kantatos Nr 152 ir "O, saldusis medis" iš Šv. Mato Pasijos. Abi arijos buvo stilingai atliktos, malonaus tembro baritonu. Akompaniatorė skambinusi J.

S. Bacho muziką švariai ir stiltingai, tik, fortepijonui stovint apčiuoje prie scenos ir publikos, įspūdis buvo kiek per garsus: gavosi lyg duetas tarp fortepijono ir solisto, kas polifoniškai J. S. Bacho muzikai tiko, bet kiek trukdė solisto pasirodymą. Stiprus numeris buvo šokėjos Violetos Karosaitės "Atgaila". Puikų jai foną sudarė įrekorduotas prancūzų kompozitoriaus Francois Poulenc didžiai dramtiškas kūrinys

Aktorius Algimantas Dikinis skaito Jurgio Jankaus apsakymą "Kryžių" religinės kūrybos popietėje Chicagoje. (Lietuvių foto archyvas)

Zivlės Numgaudaitės vadovaujama Jaunimo centro dramų studija religinės kūrybos popietėje Commedia dell'Arte stilium inscenizuoja Evangelijos palyginimus. (Lietuvių foto archyvas)

Violeta Karosaitė šoka "Atgaila" religinės kūrybos popietėje, Chicagoje.

Violeta Karosaitė šoka "Atgaila" religinės kūrybos popietėje, Chicagoje. "Atgaila", parašytas vargonams ir stygų orkestrui; veikalo nuotaiškai buvo darniai pritaikyta šokėjos choreografija. Po V. Putino-Mykolaičio "Rūpintojėlio", kurį padeklamavo Alg. Dikinis, sekė inscenuoti Evangelijos palyginimai "Sūnus palaidūnas" ir "Gailėstingasis samarietis". Šaržuotai ir gyvai Renesanso laikų italijos "Commedia dell'Arte" stilium surežisuoti jie buvo įdomūs pasižiūrėti. Pati idėja: įnešti gyvumo bei gyvenimiškumo į tikybės dėstymą žmogui yra sveikintina ir ypač atitinka mūsų laikų naujų kelių ieškojimus. Pažymėkime tikrai, kad trečiasis

(Nukelta 1-5 psl.)

Eugenio Montale

NEBĖK Į SESELĮ

Nebėk į seselį to tankaus miško, kaip jaunas vanagas, kuris meteoru krenta į kaitrią aikštelę.

Laikas palikti skurdų švendryną, kuris, atrodo, mąkštas, ir įsigilinti į susiskaidančio gyvenimo paslaptį.

Mes judame perlinių rūkų virpančiose dulkėse, negailėstingam žėrėjime, apalcinančiame mūsų akis.

Ir vis tiek jūs tai juntate, apdirbusių vilnių žaidime, kuris tą nelemtą valandą mus sustingdo mūsų klajoniško gyvenimo nesveikime į bedugnį sukurį.

Kaip tos uolų viršūnės, kurios išdyla ir susipainioja debesų voratinkluose: tokios mūsų išdžiūvusios sielos,

kuriose iliuzija sudeda pelemų pilnoje ugnyje ir išgaruoja vieno tikrumo ramioje padangėje: žviesoje.

ČIA BAIGIASI KELIONĖ

Čia baigiasi kelionė: smulkiuose rūpėčiuose, kurie išblaško sielą, nebesugebančią aimamuoti. Dabar atsimirkos yra vienodos ir nekintančios, kaip šulinio sukutimas. Vienas pasukimas: vanduo pakyla ir krenta. Antras — kitas vanduo ir surūdijusios ašies girdžėjimas.

Kelionė baigiasi šioje pakrantėje, susidariusioje nuo lėtų ir uolių jūros potvynių, vandenys vien tingus dūmų driekimasis ant vandens, kuriuos švelnus vėjelis vilnija mažose įlankose, ir retai kada pasirodo žėrničioje ramybėje, tarp klajojančio oro salų, Korsikos ir Kaprijos kalnagūbriai.

Tu klausai, ar visa turi išnykti tuose prisiminimo rūkų nuosėdose; ar tą apmirusią valandą ar atodūsių kiekvieno bangų lūžio visos lemtys tur užsibaigti.

Aš norėčiau pasakyti, kad ne, kad tau artėja valanda, kuri tau praeis už laiko ribos; gal būt, vien tik to noris gyvena amžinai, kas žino, gal tu ir galėsi, bet ne aš. Manau, kad mūsų daugumai nėra išsigelbėjimo, tačiau kas išardo bet kokį sąmokslą, išvengia visų spastų, tas save suranda. Prieš pasiduodamas, aš noriu tau atsikleisti tą pabėgimo kelią, nepatvari, kaip jūros puta ar takas jos įaudrintuose plotuose.

Taip pat tau duodu savo šylėčią viltį. Pavargęs, aš negaliu ją išsaugoti skaisčiai. Aš ją siūlau, kaip užstatą, Tavo likimui, kad galėtum pasprukti nesužalotas

Kelias baigiasi šiuose smiltynuose, išgraužtuose besikaitaliojančių potvynių. Nebegirdint mano balso, tavo širdis, gal būt, jau išvyksta į amžinybę.

FALSETTO

Esterina, tavieji dvidešimt metų tau gresia, rausvai pilkas debėsys iš lėto tave užklostos. Tą tu žinai ir nebijai. Mes tave pamatysime panarintą migloje, kurią vėjas smurtiškai sudrasko ar sutirština. Paskui iš pelėnų vilnės tu iškilsi labiau nei bet kada nusvilinta. Linksi dar į tolimesnius nuotykius. Tavo žavingi brožuai panašūs į medžiotojos Dianos. Iškyla tavo dvidešimt rudenių, praeitį pavasarį tave supa; štai tau pranašavimas aidai Elisijaus laukuose. Tenebūna jis tau sudaužyto qsočio garsas čerkšt! Aš meldžiuos, kad jis tau būtų koncertas neišsakomų varpelių.

Abejotina ateitis tavęs negąsdina. Grakšti, tu išsitiesi ant žėrničio druskinio rijo ir saulėje tu bronzini savo kūną, primindama drięžą, nejudantį ant nuogos uolos; tau gresia jaunystė, kai berniukas tau paspenžia žolės kispą.

Vanduo yra jėga, kuri tave užgrūdina, vandenyje tu atrandai save ir atsinaujini, mes tave vaizduojamės kaip dumblių, kaip akmenelių, kaip jūros būtybę, negendančią nuo sūrjimo, tyresnę sugrįžtančią į pakrantę.

Tu esi teisi! Savo besišypsancio veldo neaptrauk abejonių debesimis. Tavo linksmumas jau įpareigoja ateitį ir gužtelėjimas pečiaiis griaua tvirtoves tavo tamsios rytėdienos. Tu atsistoji ir žengti plona lenta virš staugiančio vandens sukuri; Tavo profilis atsispindi perlo fone. Prie linkstančios lentos tu dvejoji, paskui nusijuok, ir lyg vėjo pagąnta, tu puolį į glėbį savo dieviško draugo, kuris tave pastveria. Mes stebime tavę, mes, kurie pasiliekame žemėje.

S. E. Montale, vienas žymiausių mūsų laikų italų poetų, vaizduojas dabartinį žmogaus vienišumą ir uždarumą. M. poezijos jėga ir patraukumas glūdi temose ir supretinimuose. Jam žmogus yra būtybė, ieskanji nepasiekiamos darnios vidujės ir išorės. Savo poezijoje jis išsako savo vidinį vienišumą nerimą, savo sviesių ir karčių patirtį, savo tolimų ir pasakiškų pasaulių iğesį. P. G.

Mano tėvas

Vieno gydytojo gyvenimo ir jo laikų istorija

Vincas Maciūnas

Bėgte bėga metai. Per greitai, kaip ne kartą vyresnieji nusiskundžiame, praslenka ir keliasdešimt metų. Bet šimtmečiai, rodos, stovi nejudrūs, nekintami ir tokie tolimi. Juk seniai seniai, bent mums dabar matos, Basanavičius su kitais leido "Aušrą", Kudirką rašė būsimąjo himno žodžius ir caro žandarai bizūnais bei kardais daužė Kražių bažnytelę gynusius žemaičius, o juk nuo tų visų įvykių dar ne šimto metų nėra. Tik štai dingteli mintis, kad jau visas šimtas metų suėjo, kaip gimė tavo paties tėvas. Net krūptel. Ir kažkaip ne visai jaukiai. Dievaži, kaip jau tu pats pasenėjęs! Net nepajutai.

Vaduvų krašte

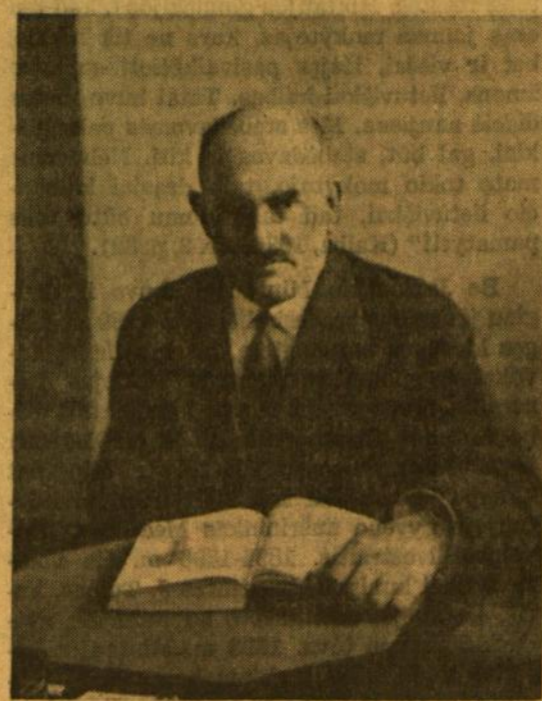
Mano tėvas Juozas Maciūnas gimė 1874 m. spalio mėn. 29 d. Vaitkūnų kaime, nutįsusiame (vėliau vienkiemiškai išsiskirsčiusiame) prie vieškelio iš Svėdasų į Salas ir prigludu-

tyviam Krėvės poetinio žodžio žavesiui, tikime, kad nors "daugel mūsų tėvynėje yra puikių ir gražių vietų, (...) bet tarp jų visų gražiausia ir garsiausia Dainavos salis".

Vykdamas į Svėdasus, kuriuose dar nebuvo tekę būti, taip ir jutausi važiuojąs Vaduvų kraštan. Tad kone aiktėlėjau iš nustebimo ir ne be tam tikro nusivylimo, kai važiuojant paprastu kaimo keliuku pro mažą Malaišos upelį, kur jau nieko ypatingo ir laukti nebuvo galima, dėdė staiga botkočiu parodė: "Stai Juodžiaus kelmas". Tiesiog nebegalėjai tikėti Vaidžantu, kuris "Pragiedruoliuose" tvirtino, kad "Juodžiaus kelmas — tai pati žymioji vieta visoje labai plačioje Vaduvų apylinkėje". Toji nereikšminga vietelė taip nesiderino su romantiškai įjautrinta "Pragiedruolių" dvasia. Nesparčiai ristele važiuojam toliau. Mūs gaubė plačių laukų tyla ir iš kiekvieno kampelio sruveno į tave jauki ramuma. Tą savo tėvis-kėlės laukų nuotaiką ir bus taikliai pagavęs Vaidžantas "Pragiedruolių" Sauluko žodžiais: "Ak, kaip čia ramu". Pridūrė Vaidžantas: "Mažas jo protelis nė nemokėjo visą Lietuvos malonumą kitaip išreikšti. Tik kitaip jo ir neišreikšti".

Sakoma, kad peizažas formuoja žmogaus charakterį. Tai gal netiktų iš to Lietuvos kampo kilusiam nenuoramai (ar neramuoliui) Tumui. Bet tai labai derintųsi su mano tėvo būdu. Retai man teko sutikti tokio ramaus išlyginto bėdo žmogų. Dar ir dabar man, sangviniui su cholieriku brožu priemaiša, ne kartą iškyla prieš akis tėvo

tyviam Krėvės poetinio žodžio žavesiui, tikime, kad nors "daugel mūsų tėvynėje yra puikių ir gražių vietų, (...) bet tarp jų visų gražiausia ir garsiausia Dainavos salis". Vykdamas į Svėdasus, kuriuose dar nebuvo tekę būti, taip ir jutausi važiuojąs Vaduvų kraštan. Tad kone aiktėlėjau iš nustebimo ir ne be tam tikro nusivylimo, kai važiuojant paprastu kaimo keliuku pro mažą Malaišos upelį, kur jau nieko ypatingo ir laukti nebuvo galima, dėdė staiga botkočiu parodė: "Stai Juodžiaus kelmas". Tiesiog nebegalėjai tikėti Vaidžantu, kuris "Pragiedruoliuose" tvirtino, kad "Juodžiaus kelmas — tai pati žymioji vieta visoje labai plačioje Vaduvų apylinkėje". Toji nereikšminga vietelė taip nesiderino su romantiškai įjautrinta "Pragiedruolių" dvasia. Nesparčiai ristele važiuojam toliau. Mūs gaubė plačių laukų tyla ir iš kiekvieno kampelio sruveno į tave jauki ramuma. Tą savo tėvis-kėlės laukų nuotaiką ir bus taikliai pagavęs Vaidžantas "Pragiedruolių" Sauluko žodžiais: "Ak, kaip čia ramu". Pridūrė Vaidžantas: "Mažas jo protelis nė nemokėjo visą Lietuvos malonumą kitaip išreikšti. Tik kitaip jo ir neišreikšti". Sakoma, kad peizažas formuoja žmogaus charakterį. Tai gal netiktų iš to Lietuvos kampo kilusiam nenuoramai (ar neramuoliui) Tumui. Bet tai labai derintųsi su mano tėvo būdu. Retai man teko sutikti tokio ramaus išlyginto bėdo žmogų. Dar ir dabar man, sangviniui su cholieriku brožu priemaiša, ne kartą iškyla prieš akis tėvo

Juozas Maciūnas (1874-1946)

pavyzdys, taip ir pamokantis: nesijaudink, nesikarsčiuok, būk ramus!

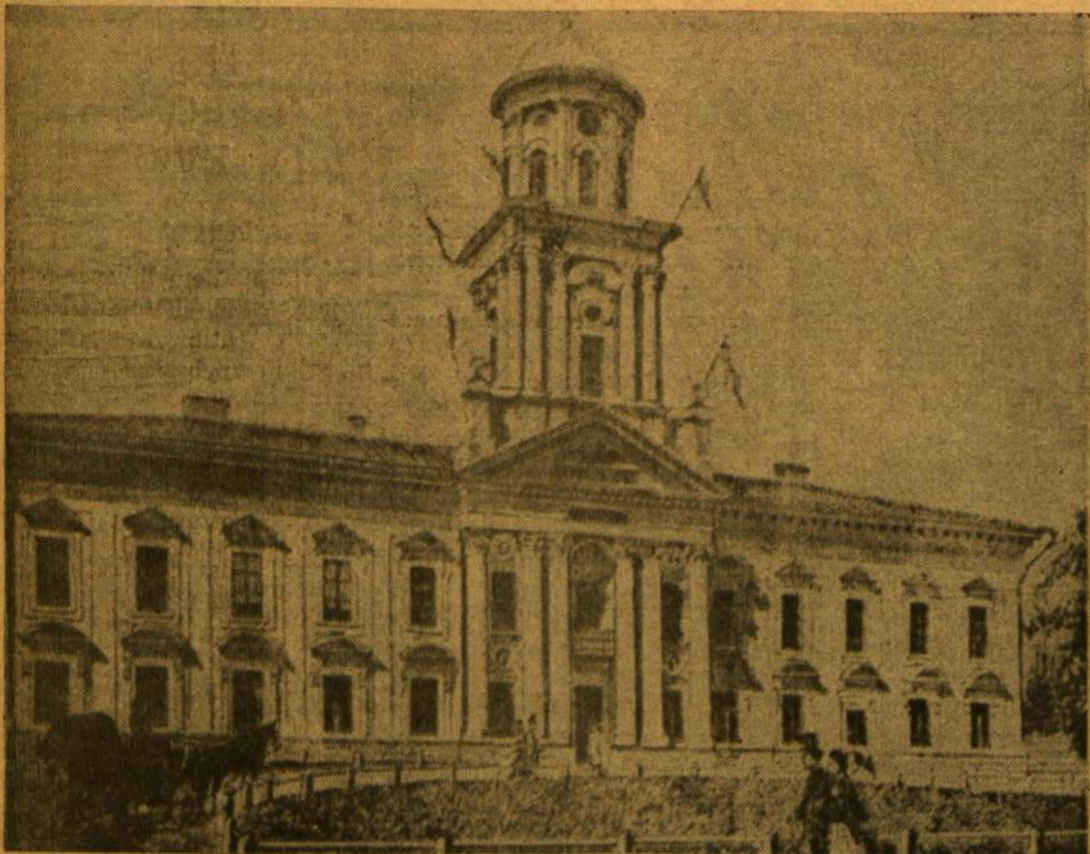
Apžvelgdamas savo tėvo gyvenimą, nepateiksiu gausių biografinių detalių ir datų (jų, beje, ir stokuju, neturėdamas po ranka šaltinių), o daugiau sustosiu prie tų visuomeninių problemų, kurios buvo svarbios ano meto mūsų žmonėms, kurios net ir dabar ne kartą aktualiai suskamba.

Kai mano tėvas brenė ir mokėsi, lie-

tuvų tautinis sąjūdis, reikšmingai, net ir lemiamai "Aušros" pėstūmėtas, sparčiai augo ir plėtojosi. Vis dėlto, Lietuvos šviėsuomenėje lenkiškoji dvasia dar tebebuvo stipriai įsigalėjusi. Pamažu jon smelkės ir fusiškoji įtaka. Tad mokslus einančiam jaunholiui ne kartą ir gana ryžtingai reikėjo apsispręsti būti sąmoningu lietuviu. Svarbus buvo iš lietuviškojo kaimo atsineštas tautinis pagrindas, bet jo nepakako. Dažnai įvairūs kalbėtojai, ypač Motinos dienos proga, aukština vaidmenį kaimietės motinos, anais sunkiais laikais išlaikiusios ar net įžiebūsios savo vaikams lietuviybę. Betgi jau tada Kudirka buvo blaviai nurodęs: "Mano motina davė man, ką apskritai motina lietuvė gali duoti savo vaikams, o daigi daugiau, nes pati daugiau turėjo. Labai gražiai dainavo, labai puikiai margino margučius, labai daliai sekė pasakais ir prie tų dalių dalykų manė pritraukė. (...) O vienok užaugau ir nuo tos motinos, kuri manė nuomonėje buvo ideališka, niekad negirdėjau, kas tai Lietuva, Lietuvis, galvinimas Lietuvos ir t. t. Negirdėjau to nė nuo močiutės, nė nuo tetų, nė nuo vienos moteriškės iš mano kaimo ir visos apygardos" (Varpas, 1894, Nr. 4).

Mano tėvas iš mažens augo grynai lietuviškojo kaimo aplinkoje. Svėdasiečiuose buvo keli didesni dvarai (Marikonijų ir kt.), bet čia nebuvo, kaip kad kai kuriose kitose Lietuvos dalyse, smulkios "akalių" (bajoriškų kaimelių) šlektos, tad ir lenkiškoji kultūrinė įtaka kaimo buvo minimali. Prie-

(Nukelta į 4 pusl.)

Mintaujos gimnazija

MANO TĒVAS

(Atkelta iš 3 psl.)

menu, pasakojo tėvas, kad kartą svėdasiečiai siuntė savo atstovus kažkuriais ten reikalais pasitarti ar ko prašyti vyskupijoje; parinkę geriausiai mokančius lenkiškai kaimiečius, bet ir tie nesugebėję dorai susikalbėti.

Antra vertus, tas natūralusis lietuviškumas dar nebuvo sąmoningas, principinis. Štai vėl pasakojo tėvas, kad geležinkelio stotini atvežtieji gimnazistukai, ką tik lietuviškai kalbėję su tėvais ar kitais giminaičiais, sulipę į traukinio vagonus, tuoj pat pradėdavo šnekėtis rusiškai. Lygiai tą patį lūdią ir jaunesnysis mano tėvo moksladraugis Palangos progimnazijoje kurkietis (Ukmergės aps.) Steponas Kairys: „Vos susikrovėme daiktus vagonė ir atsivėlinome su tėvais, garvežys žviegtelėjo ir truktelėjo. [...] Tėper budem govorit po ruski! (dabar kalbėsime rusiškai) — neginėjamiu balsu pareiskė Simonas Kėblas, ir nuo to momento ne tik kelyje, bet ir Palangon nuykus, gyvendami žemaičio Jurgučio bendrabutyje, mokykloje, Palangos gatvėje, žaisdami, — visur tarp savęs rusiškai tesikalbėjome“ (S. Kairys, „Lietuva budo“, 1957, p. 41). Tą patį prisimena ir kitas buv. Palangos progimnazijos mokinys A. Smetona: „Palangos mokiniai kalbėdavo rusiškai ne tik mokykloje, bet ir savybėje (bute), vaikščiodami ir žaisdami“ (Kalba; bendrinės kalbos žurnalas, 1930, Nr. 2, p. 38).

Lietuviškoji J. Jablonskio Mintauja

Sąmoningu lietuviu tėvas tapo Mintaujoje (latviškai Jelgava, rusiškai Mitava, vokiškai Mitau), kur jis nusikėlė, baigęs 1892 metais Palangos progimnaziją. Mintaujoje gyveno gana daug lietuvių, ir 1889 metais vietos katalikų bažnyčioje net buvo įvesti lietuviški pamokslai. Ilgainiui čia susirado ir susipratusių lietuvių inteligentų būrelis, kurio pačiame centre buvo Jonas Jablonskis, 1889-1896 m. Mintaujos gimnazijoje dėstęs lotynų ir graikų kalbas. Jis, V. Kudirkos moksladraugis, dar anksčiau už Kudirką tapo susipratusiu lietuviu, Maskvos universitete paveiktas J. Šliūpo ir kitų draugų. Kai į jo jau lietuvišką laišką, rašytą iš Maskvos, Kudirka atsakė lenkiškai ir dar kiek pasišaipė iš Jablonskio naujųjų draugų. Jablonskis smarkiai jam atkirto: „Atrašiau jam, tur būt, labai įžūliai, skaudžiai, parašiau dalį laiškėlio eilėmis (daugiau nesu rašęs lietuvių eilių), bariau jį taip, kaip bara tikrai karštas naujaitikis“ (Jablonskio Raštai, I, 1933, p. 71-72).

Jablonskį, kaip kiek vėliau ir Kudirką, lemiamai paveikė „Aušra“. Anot Jablonskio, „lietuviai, kurie prieš pasirodymą „Aušros“, svyruliavo, kaip ežero lendrelės, jos sulaukė jautėsi stiprius sparnus įgiję“ (Varpas, 1903, Nr. 3). „Aušra“ sėkmingai diegė mintį, kad tas, kuris yra lietuvis, negali savęs laikyti taip pat ir lenku, rusu ar vokiečiu. O tada ne vienas net ir nuoširdus Lietuvos mylėtojas dar nesugebėjo savo dvasioje galutinai nutraukti tradicinių unijinių ryšių su lenkais. Netgi toks Antanas Baranauskas. Jablonskiui „Aušra“ buvo „naujosios evangelijos žodis“, kuris „kaip perkūnas trenkė pasirodžiusi mūsų tarpe ir tuoj išblaškė visus... abejojimus ar svyravimus“ (Jablonskio Raštai, I, p. 282).

Jablonskis ir Mintaujoje ne tik nesislėpė esąs lietuvis, bet tai dar pabrėždavo kiekviena tinkama proga. Anot Tumo, Mintau-

jos gimnazijos mokytojas „tikras lenkybės ir bajorystės maniakas“ J. M. Gižyckis (beje, Wolyniak slapyvardžiu paskelbęs Lietuvos vienuolių istorijos vertingų tyrinėjimų) „Jablonskio kęste nepakentė, kam jis deklaruotas lietuvis, tai visados akcentuoja viešai pedagogų susirinkimuose ir net duryse laiko vizitinį savo bilietėlį lietuviškai 'Jonas Jablonskis' [taigi be lenkiško perbraukto kiotojo 1], kurį Gižyckis skaitė Jablonskis“ (J. Tumas, „Lietuvių kultūros centrai. Mintaujoje“, Lietuvos Aidas, 1928, Nr. 74).

Savo atsiminimuose apie Jablonskį rašė A. Smetona: „Gimnazijoje lietuviškai jis, rodos, nieko nekalbindavo. Mat buvo įsakytas visiems, o ypatingai mokytojams, tenai rusiškai kalbėtis su mokiniais. [...] Kas kita viešumoje arba namuose: čia kiekvienas kalbėdavo, kaip norėdavo, taigi ir Jablonskis kalbindavo lietuvius mokinius lietuviškai“ (Kalba, 1930, Nr. 2, p. 39). Bet ir gimnazijoje Jablonskis rasdavo progų skiepyti lietuvių. P. Avizonis prisiminė, kad 1892 m. jis drauge su savo kitais klasės draugais įsirašęs, kad tikybos nori mokyti gimtąją lietuvių kalbą; tai labai patikė Jablonskiui. „Viename lapelyje skaito: Pavardė — Matulis, luomas — ūkininkas, tautybė — lenkas, tikyba — katalikas, tikybos mokytiš nori rusiškai. Ir ėmė Jablonskis vargšą Matulį kamantinėti: kuo jis lenkas, kuri yra jo gimtoji kalba, kaip kalba namiškiai, tėvai, broliai, giminės ir kodėl nori tikybos mokytiš rusiškai. Atsakinėdamas Matulis taip susipainiojo, kad tik ašaromis išsivadavo. Visai klasei buvo pasidarę aišku, kad Matuliui nepriderėjo rašytis lenku“ (Kalba, 1930, Nr. 2, p. 51).

Gandas apie Jablonskio lietuviškumą buvo ir plačiau pasklidęs. Rašė A. Smetona: „Dar tebesimokydamas Palangos progimnazijoje, girdėdavau iš savo draugų, nusikėlusiu Mintaujos gimnazijon [Beje, ir mano tėvas, gyvenęs su Smetona, kaip man 1963. I.16 rašė S. Kairys, tame pačiame Zobernėnės bendrabutyje, metais anksčiau už Smetoną atsikėlė Mintaujos gimnazijon], kad ten esąs jaunas mokytojas, kurs ne tik namie, bet ir viešai, išėjęs pasivaikščioti su savo žmona, lietuviškai kalbąs. Tatai buvo mums didelė naujiena. Mes stebėdavomės palangiškiai, gal būt, stebėdavom ir kiti. Nebuvome matę tokio mokytojo, taip drąsiai kalbančio lietuviškai, tad taip įdomu būtų toks pamatyti!“ (Kalba, 1930, Nr. 2, p. 38).

Be Jablonskio Mintaujoje buvo ir daugiau jaunuų susipratusių lietuvių. 1889 m. baigęs Maskvos universitetą, čia kurį laiką advokato uolus varpininkas Motiejus Lazoraitis, o apygardos teismo kandidatais dirbo Antanas Kriščiūnaitis-Aišbė (1891-1896) ir Motiejus Čepas (1894-1897), taip pat „Varpo“ bendradarbiai. 1891-1896 m. Mintaujoje gyveno aušrininkas Mečislovas Davainis-Silvestraitis, 1894-1896 m. čia vikaravo tik į kunigus įšventintas J. Tumas, kuris, be abejo, susitikdavo su kaimynu svėdasiečiu mano tėvu. 1896 m. Mintaujon atsikėlė ir čia laikė mokinių bendrabutį žinomo visuomenininko ir bibliofilo Stanislovo Didžiulio žmona Ljudvika, ir pati rašinėjusi draudžiamosios spaudoje Žmonos slapyvardžiu. Iš netolimos Rygos dažnai atsilankydavo Pranas Mašiotas. Dar atvažiuodavo Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, varpininkas dr. Adomas Sketeris, Gabrielius Landsbergis-Zemkainis ir kt. 1894 m. Mintaujoje Jablonskio bute įvyko metinis varpininkų suvažiavimas.

(Bus daugiau)

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Ar Lietuvių fondas lituanistikos mokslo darbų jau neremia?

Savo paskutiniame straipsnyje Lituanistiniai darbai (Draugas, 1975, Nr. 57) aš reiščiau mintį, kad šiuo metu mums reikėtų daugiau rūpintis savo kultūra, kuri kaip tik daugiausia ir reiškiama liuanistikos mokslineose liuanistiniuose darbuose. Nemaža liuanistų yra susispietę Lituanistikos institute, kuris leidžia kolektyvinių leidinių Lituanistikos darbai. Šio leidinio lig šiol yra pasirodžiusios trys knygos, ir dabar, sumaniai dr. V. Maciūno redaguojama, jau ruošiamas ketvirta knyga. Patys liuanistai nėra turtingi, ir todėl jie šio leidinio vienai negali išleisti — būtinai yra reikalinga pašalinė finansinė parama. Trečiąją knygą gausiai parėmė Lietuvių Fondas, bet ketvirtajai knygai jis jau atsakė suteikti tolimesnės paramos. Apie tai Lituanistikos instituto prezidentas š.m. vasario 28 d. nariams šiaip pranešė: „Š.m. sausio 14 d. posėdyje Lietuvių fondas atmetė LI prašymą finansuoti Lituanistikos darbų IV tomą. LF skirstymo komisijos motyvacija: „Rejected... publications that are not of an original nature, i.e. its yearbook, proceedings, etc.“ LI nesutinka su tokia motyvacija ir iš nauja aiškina L. Fondui Lit. darbų reikšmę. Iki šiol mums nepavyko rasti kitų mecenatų, nors buvo bandyta šešiais atvejais. Reguliarus Lit. darbų išleidimas yra svarbus.“

Aš tikrai nežinau, kuriais žodžiais LI prezidentas reagoavo ir LF skirstymo komisijos motyvacija, bet maždaug galiu tai nujausti. Man visų pirma kritišką faktas, kad ši komisija umu atmets visus kolektyvinius leidinius, „that are not of an original nature.“ Ką tai reiškia? Ar LI Lituanistikos darbai yra ne originaliųjų darbų leidiniai? Nesidėdamas čia svarstyti šio leidinio pirmųjų dviejų knygų, aš tik probėgšmais noriu čia paliešti trečiąją knygą. Didžiąją šios knygos dalį (64 psl.) užima mano originali kalbotyrinė studija Lietuvių vandenvardžiai su -nt-, kurią aš be didelės sunkenybės būčiau galėjęs ir viename kitame atitinkamame svetimame leidinyje išspausdinti. Kitas mūsų literatūros istorijai yra didžiai vertingas dr. V. Maciūno straipsnis Dvidešimt septyni Zemaiteišiai laiškai (62 psl.): tai yra visai nauja archyvinė medžiaga, kurios lig šiol dar niekas nežinojo. Toliau tikrai moksliskas yra prof. W.R. Schmalstiego straipsnis apie įvairius prūsų kalbos dalykus. Dr. P. Joniko Lietuvos studentų pavardės XV-VIII amž. Europos universitetuose yra gerai motyvuotas straipsnis, kurio svarba mūsų kultūros istorijai yra neabejotina. Tas pat yra ir su kitais straipsniais: prof. R. Šilbajorio Some structural principles of the theater of Kostas Ostrauskas (čia pirmą kartą svetima kalba aprašomas gana įdomus mūsų šių laikų dramaturgijos dalykas), B. Vaškėlio Iš Jurgio Baltrušaičio kūrybos palikimo (tai gerokai papildė mūsų žinias apie mūsų didįjį poetą) ir P. Reklaičio Lietuvos liuanistikos kartografinis pradžia: 1898-1917. Visi šie straipsniai yra tikrai originalūs, moksliski, gerai dokumentuoti, ne publicistiniai, šiaip jau skirti vien LI vidaus reikalams: tai nėra paprastas instituto yearbook ar pranešimai (proceedings) ar pn. Jeigu dar pridėsim kelių veikalų mokslines recenzijas, tai nebėbus abejonės, kad šis leidinys turi daug platesnių tikslų, negu LF skirstymo komisija mano.

Taigi visiškai negalima pasakyti, kad šis leidinys būtų „not of an original nature.“ Atrodo, kad komisija sprendė, visai neįsigilinus į šį leidinį arba, susidarčiusi savotišką nuomonę, pasiryžo en block atmesti visus kolektyvinius leidinius.

Kiek žinau, Lituanistikos darbų ketvirtoji knyga bus panašaus turinio, kaip ir trečioji. Kaip teko patirti, pastaruoju metu gaunama vis daugiau vertingos medžiagos. Iš savo pusės aš galiu pasisakyti šiai knygai jau nusiuntęs stamboką mokslinę studiją Naujojo Testamento vertimų lietuvių kalba, kur palyginamai nagrinėjau arkivysk. J. Skvirsko ir dabar neseniai Lietuvoje išleisto kun. C. Kavaliausko NT vertimų kalbą. To mano darbo nepanorėjo išleisti tie, kuriems jis kaip tik turėtų rūpėti. Aš taip pat jau esu parašęs ir kitą stamboką studiją apie mūsų senuosius dvikamienius asmenvardžius, kuri kaip tik geriausiai tiktų Lituanistikos instituto darbams; šiaip jau ją vargiai kas kitas galėtų išleisti.

Apskritai turiu štai ką pasakyti: Lituanistikos institutas yra bėpinigis; atskiri nariai dar mažiau savo lėšomis gali išleisti naujų darbų; ir, be to, visa nedaug tėra tokių įstaigų ar organizacijų, kurios norėtų ar galėtų spausdinti specialius lituanistinius mokslinius darbus. Taigi, negaunant pašalinės finansinės paramos, nemaža lituanistinių darbų, kurių dar vienas kitas parašo, ilgai nei turės būti nutraukti. Bet šiuo atveju dėl to negalėsime vien tik liuanistų kaltinti. Spręskime apie tai visi, kam rūpi mūsų liuanistinė kultūra svetur.

P.S.

Pastaba. Savo minėtame paskutiniame straipsnyje aš netyčia, klaidingai sumaišiau tikrąjį botanikos žodyno autoriu J. Ruktį (jis mirė 1974.VI.20) su A. Rukuiža. Bet dėl to mano išreikšta nuomonė apie paties botanikos žodyno išleidimą nepasikeičia.

P.S.

Nuomonės ir pastabos

Atviras laiškas parodos kritikams

Praėjus Vasario 16-tosios progai surengtai meno parodai Čiurlionio galerijoje, buvo daug pri-rašyta ir duota daug patarimų, kad kitais metais būtų surošta daug geresnė paroda arba visai jos nebūtų. Kadangi išsamios meno kūrinių kritikos nebuvo, o būta tikrai pamokslavimų, todėl negaliu praleisti tos progos ir mielumo meno parodų lankytojus painformuoti, kad jie nebūtų suklaidinti vienašališkų kritikų tuščiažodžavimu, visai nežinančių tikrosios padėties. Pasakyti, kad ši ar kita tapyba — paveikslas būtų ir padoresnio gar-ražo įžaidimas, nėra jokia meno kritika. Jeigu mes sakome, kad šitas ar anas meno kūrinys yra prastas, met turime nurodyti priežastį ir žiūrovui pasakyti jo negatyviasias ar menkiasias pu-ses, turime meno darbą išana-lizuoti. Tokiu būdu meno kriti-kas nurodo žiūrovams kryptį, kaip į meno kūrinius žiūrėti ir j-ką kreipti dėmesį. Gera, nuošir-di ir objektyvi kritika tuo pa-čių bus nauda ir menininkui, ku-ris iš nurodytų klaidų galės pa-simokyti ir „pasitaisyti“. Šian-dien pasakyti galutinį žodį, kad šitas meno kūrinys pasiliks, ar kitas su šia diena užsibaigs, ne-galime, nes ne šandieniniai mū-sų tų kūrinių iškritikavimai nu-lemis jų ateitį — bet tas tikrasis ir vienintelis kritikas — laikas. Iš meno istorijos žinome, kad tie, kurie buvo atmesti, net ne-praėjus ir meno parodas, šian-die yra patys didžiausi menininkai. Man visada prisimena vieno meno profesoriaus pasakymas. Parodžius klasei modernų šių laikų meno kūrinių, vienas stu-dentas paklausė: „Kaip mes tu-rime tas naujenybes priimti ir ar tai yra menas?“ Profesorius atsakė: „Tol, kol neatsiras koks nors pasaulinis autoritetas ir sakys mums, kad menas užsibaig-ja su Rubensu, tol jis mums yra menas, nesvarbu kaip nuo-gas ir neornamentuotas, ir šian-dien turime pasitenkinti ir do-mėtis tuo, ką mums parodo mū-sų dailininkai. O kaip bus toliau, tai jau ne nuo mūsų priklausys“.

Kazys Bradūnas „Drauge“ siūlo kitiems metams pakviesti šešis dailininkus — tris vyres-nuosius ir tris jaunesniosios kartos. Įdomu, kaip jis tokius šešis suvarytų kartu dalyvauti vienoje parodoje. Siemet pa-

(Nukeita 15 pusi.)

PRANEŠIMAS TAUPYKITE DABAR

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:
 7½% — 6 metų su \$1,000, minimum.
 7½% — 4 metų su \$1,000, minimum.
 6¼% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
 6¼% — 1 metų su \$1,000, minimum.
 SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.I.C.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, PRADEJUS NAUJĄ taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įde-jus atitinkamą sumą.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEK-VIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th COURT, CICERO, ILL. 60650 PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS
 Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 3:00
 Saturday 9:00 to 1:00; Wed. and Sunday Closed

Šaknis medis, kaip dėmesio verta medžiaga

JONAS SALNA

Šaknis medis šių dienų pasaulio kunkuliuojančiuose verpetuose yra kontrastų įsikūnijimas. Daug kam jis yra magiškas, kerėjantis, nuostabus ir nepalyginamas gamtos grožis, o kitiems jis yra tik paprastas medis, naudingas tik tiek, kiek jis tinka ugniakurui. Vieni to šakninio medžio ieško, nesigailėdami laiko ir triūso, pilni entuziazmo ir užsidegimo, kiti praeina pro šalį, jį mindžiodami ar paspirdami. Vieni jį vadina gamtos kūrinium, o kiti tik puvelsiais.

Be abejo, antagonizmo šešėlis, kaip gyvenimo kasdienybė, nepraeina pro šalį ir pro šį savotišką gamtos ir žmogaus išradimą, kuris pradeda įleisti šaknis į mūsų pasaulį vis giliau ir giliau.

Visai taip kaip atsitiktinis kritikas praeina pro šalį, nepastebėdamas šaknų grožio ar jį vertina tik tiek, kiek jis atnešė kaitros, o savo žinojimą grindžia vien diplomais ir bazuoja si netinkamais palyginimais, taip kiti kritikai šį klausimą sprendžia su didele šiluma, įžiūri čia savitą daiktiskumą, vaizdingą metamorfozę ir panašiai.

Šaknis medis, kaip natūralus ir originalus, įdomus, naujas ir įvairiaspalvis savo struktūra objektas, yra pradėtas gana plačiai naudoti gėlių komercijos ir gėlynų parodose, o žengiant žingsnį tolyn, pradėta kurti naujas kompozicijas, pasinaudojant medžio originalia forma, o dar toliau žengiant, pradėta naudoti ne tik sudėtingą šaknų suprojektavimą, bet dar įjungiant ir savo, kaip žmogaus, gabumą, fantaziją, idėjas ir menišką apipavidalinimą su kalto ir plaktuko pagalba.

Ir šiandien, turint jau šios rūšies parašytų knygų, o taip pat ir suruoštų parodų, galima pasakyti, kad kūdikis yra pagimdymas.

Šakninių medžių sąvoka yra sukurta paskubomis, apgraičiomis ir nepritaikyta prie esamos padėties. Tačiau kol bus nukaltas naujas tinkamesnis žodis, šakninių medžių sąvoką reikia taikyti labai plačiai.

Šakninio medžio supratimas apima daugelį išdžiointų medinių objektų, kurie yra saulės nubaltinti, vėjo ir lietaus paveikti, vandens išplauti, smėlio ir akmens nušifuoti, žemės apipūdinti, vabzdžių ir kitų gyvūnų apvaloti, randami ežeruose, jūrose ir jų pakrantėse, kalnuose ir jų papėdėse, miškuose ir giriose, upėse ir balose. Tai yra šakos ar kamienai, šaknys ar

kelmai, paveikti gamtos, įsigiję neeilinę, bet ypatingą formą.

Turint visiškai skirtingą medžiaginę formą ir ją panaudojant, būtų tam tikras nesupratimas ją subendrinti su iki šiol žinomu medžio skulptūriniu menu. Todėl šią naują meninę apraišką šaką privalome įsodinti į atitinkamą suolą. Čia dirbantysis nėra atsiribojęs nuo pačios medžiagos, kuri būtų tik paprasta medžiaginė masė, rutuliojant vien tik savo vaizduotė turimą kūrinį. Dalinis gamtos kūrinys čia yra apipavidalinamas ir užbaigiamas, pasinaudojant ir prisitaikant prie esamų medžio formų, taip pat palenkiant jį į individualų ir savitą menininko, įsivaizduotą ir interpretuotą kūrinį, nesugadinant bendrą natūralaus medžio niuansų ir fono.

Medžio šaknų meną reikia laikyti pritaikomuoju menu ir kaip tokį reikia ir vertinti.

Labai dažnai šaknų medis priemena gyvulį, paukštį ar žuvį. Šios paprasčiausios formos yra kartais lengvai pasukamos į ritmišką vaizdą, duodantį jam artistinį foną ir išraišką. Kitais atvejais natūralūs įvairių iškrūpimų radiniai konglomeruojami į vienetą, sudarant progą atpažinti juos kaip figūrų judesius. Abstraktus išsikerojimas palieka dirbančiam galimybę surasti patį save, įsijungiant jau į esamą struktūrą.

Turėdamas ypatingą šaknį, menininkas studijuoja jos išsidėstymą, formą, pyne, struktūrą ir paviršiaus audinį. Įsivaizda-

vimas ir interpretacija paprastai reikalinga konjunktūrai su esama figūra, kur linijos turi susilieti su šaknų natūralumu, primityvumu ir artistiskumu. Pasirinkose temose ar kompozicijose daugely atvejų reikalinga lankstyti ir manipuliuoti esamos medžiagos kreivės

Varžybinuose darbuose palikti viską tik gamtiniam atsitiktinumui būtų nerealu ir neatitiktų savo uždavinio ir prasmės. Paties menininko kūrybinis pajėgumas čia gali taipgi išradinčiai pasireikšti.

Tokiai skulptūrai spalvos neturėtų reikšmės, išskiriant jau esamus subtilius paties medžio spalvų tonus. Spalvos turi kilti iš medžio paviršiaus audinio ir atspindžio, sudaryto iš daugelio plokščių, susiraizgiusių kreivių ir skulptoriaus kalto. Perkrautos spalvos skulptūrą tik nupigina, banalina ir atitraukia nuo pagrindinio natūralaus medžio grožio.

Nežiūrint viso to, dirbantysis čia atsistoja prieš gamtą, norėdamas paveržti jos sukurtą kūrinį grožį ir labai dažnai imasi rizikingo darbo išbaigti figūrą, kuri jau pačios gamtos užbaigta.

Šakninių medžių nuotykingame darbe pergyvenama daug nesėkmių, nusivylimų ir sunkių valandų. Tačiau viena gerai pa- vykusū skulptūra atlygina už visą vargą ir įžeibia nepalaužiamą troškimą tolimesniems atradimams.

Jonas Salna Medžio šaknų skulptūra iš šiuo metu vykstančios parodos Marquette Art galerijoje, 3215 W 63rd St. Chicagoje.

PARODOS KRITIKAMS

(Atkelta iš 4 psl.)

mijas. Mes norėjome suskaldyti į tris premijas, bet Lietuvių fondo vadovybė pasakė, kad jokių skaldymų negali būti.

K. Bradūnas labai yra susirūpinęs galerijos langų uždengimu. Pirmiausia jie nėra užkalti fanera, o vadinama "burlop" specialia medžiaga galerijų sienoms išmušti ir į kurią galima kalti vinius, nepanaudojant jokių kablių. Nenorint užgauti šios galerijos architektūrai, reikia vis tiek pastebėti, kad, statant bet kokį pastatą, architekto pagrindinė užduotis yra žiūrėti, kad jo suprojektuotas pastatas atitiktų pastato funkciją. Kaip visi gerai žinome, meno galerijos pirmoji užduotis yra paveikslų sukabinimas ant sienų. Galerijai sienos yra pagrindinis privalumas, o ne langai. Dauguma mano lankytojų meno galerijų langų visai ir neturi.

Keliamas didelis priekaištas dėl kabinimo visko, kaip papuola, o jei vietos pritrūksta, paveikslai statomi ant šiluminis vamzdžių. Malonu pasakyti, kad kabinimo reikalu pasirūpino ir padėjo vienas iš mūsų vyresniųjų dailininkų, kuris turi vardą mūsų meno istorijoje, kuris studijavo Paryžiuje ir kuris dalyvavo parodoje. Padėka jam už jo triūso. Dėl pastatymo laikinai paveikslų ant vamzdžių — atsitinka taip, kad dailininkai neįaučia jokios pareigos pristatyti savo darbus nustatytu laiku, bet atveža, kada jam pačiam patogiu, ir atvežęs nepasirūpina net jų pakabinimu.

"Naujienose" rašantysis kritikas, nepasirašęs pavardės, rašo: "Žiūrovų akys per daug metų neišvydo figūrinės tapybos. Jos parodose nėra. Kodėl? Todėl, kad šis menas yra sunkus ir reikalauja tikslaus akademinio išsilavinimo". Iš šio naivaus pasakymo atrodo, kad rašantysis nežino, kas yra meno mokyklose mokoma. Dailininkas, baigęs meno studijas, turi laisvą valią: ką jis nori, tą piešia, kokį jis nori, tokį stilių ir temą pasirenka. Jeigu jam mieliau figūros, jis piešia figūras, jeigu jam prie širdies dekoratyvinis menas, jis pasiliks prie dekora-

kitų kraštų geriausiais vadovėliais. Neatsilieka ir VI. Vijeikio spauštuvė.

RELIGINĖ POPIETĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

palyginimas "Sėjėjas", matytas antroje dalyje padarė mažesnio, kiek monotoniškai pasikartojančio išpūdžio.

Antroji programos dalis pradėta puikiais Antano Jasmanto (A. Maceinos) velykinio ciklo eilėraščiais, pareičtuotais Algimanto Dikino. Po jo Elena Blandytė jausmingai atliko tris lietuvių kompozitorių religinių veikalus: "Te sau blaškos" J. Dambrausko, "De Profundis" Juozo Bertulio ir "Maldą" — muzika P. Sopa- gos (Tekstų autoriai nebuvo pažymėti). Solistei jautriai akompanavo D. Lapinskas.

Alg. Dikino perskaitytas Jurgio Jankaus apsakymas "Kryžius", nepaisant gražaus turinio, buvo per ilgas programos visu- mai, geresnio efekto pasiekė K. Donelaičio "Metų" epizodas.

Buvo gražus žygis, kad choras "Pirmyn", tik ką sėkmingai pa- stačius iš Fr. Schuberto muzikos sudarytą operetą "Meilės daina", sutiko dalyvauti šioje programoje paskutiniu numeriu su Schu- berto "Ave Marijos" muzika ir Alg. Brazū, kaip solistu. Tas koncertinis pasirodymas turėjo savyje ir tam tikrų pavojų: ope- retėje ši muzika giedama už sce- nos, Fr. Schubertui mirštant; atlikta "veidu į publiką", ji skambėjo kiek per garsiai; prieš kūrinį čia atliekant, būtų reikėję gerokai pakeisti dinamiką. Deja, suprantama, kad nebuvo gali- mumo tik ką paruošusius pre- mjerą choristus apkrauti naujomis repetacijomis.

Nors antroji parengimo dalis buvo kiek silpnesnė už pirmąją, vis dėlto bendras išpūdis pasiliko

POKALBIS SU PROF. J. ŽILEVIČIUM

(Atkelta iš 2 psl.)

biografijų, lietuvių operos išei- vijoje veikia, simfoninė muzika, baletas, tautinių šokių ir dainų švenčių apybraižos, išraiškos šokis, sceninė veikla, vargoni- ninkų veikla, M. Petrausko ir A. Vanagaičio epochos aprašymai ir kt. Leidiny bus gausiai iliustruotas nuotraukomis.

Nuoširdžiai dėkoju gerbia- mam sveičiui už apsilankymą ir susidomėjimą mano redaguojamu tomu. Šia proga tenka pa- reikšti ir kun. A. Keziui, S.J. pa- dėką už sumanytą tokią enciklo- pediją leisti. Praktiškai, žino- ma, tai yra didelis ir nelengvai sprendžiamas uždavinys, nes tenka rūpintis ir lėšomis ir ki- tais, su leidimu susijusiais, rei- kalais. Leidinys busias leidžia- mas lietuvių ir anglų kalbomis.

Dėkodami prof. J. Žilevičiui už malonų pasikalbėjimą, ta pa- čia proga mūsų skaitytojams norime čia priminti, jog praėjusią savaitę (kovo 16 d.) prof. J. Žilevičiui suėjo 84 metai am- žiaus. Tad sveikiname sukaktu- vininką, linkėdami sveikatos ir ištvermės darbuos. B. K.

teigiamas ir simpatingas su le- tuvių ryškiu numeriu, pasilikusiu at- mintyje. Jaunimo centro vado- vybė (šiuo atveju ypač kun. Al- gimantui Keziui) priklauso kre- ditas už gyvą, kūrybinę iniciaty- vą.

DABAR GERIAUSIAS LAIKAS ĮRENGTI TVORAS
JUSŲ NAMŲ PUOŠNUMUI IR ŠEIMOS SAUGUMUI

NAMŲ APKALIMAS - "SIDING"
Įrengiame tvoras, duris, langus, stogelius, tureklilus ir kt. Įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius namų pagerinimui, papuošimui.

KOSTAS BUTKUS — TELEF.: 778-2781

Philomena sako:
- KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NESIRUOSIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUI.

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGUCIŲ	5.25%
\$1,000 įdėtas vieniems metams duos	6.5%
\$1,000 įdėti 4 metams duos	7.5%
\$1,000 įdėti 6 metams duos	7.75%

Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Lietuvių tautos ir valstybės istorija II

IGNAS MALĖNAS

LIETUVIŲ TAUTOS IR VALS- TYBES ISTORIJA. Antroji dalis. Istorijos vadovėlis lietuvištinio mokyklų X skyriui arba VI klasei. Redagavo Vincetas Liulevičius. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba 1974 m. Chicagoje. Leidimą parėmė Lietuvių fondas. Vadovėlio kaina \$5.00, gaudamas ir "Drauge".

Tai knyga, kurios mes seniai laukėme. Keičiasi laikai, papročiai, turi keistis ir vadovėliai, iš kurių mokome istorijos. Gerai, kad švietimo taryba ėmėsi šios akcijos, nes tebesimokas jauni- mas bus už tai dėkingas, o mes kartu su jais. Juk kodėl mes tu- rėtume nuo kitų atsilikti, nejaugi mes nenuvokiame, kas pažangu ir gera.

Ši istorija parašyta ne chrono- logine, bet temine tvarka. Tai naujas istorijų rašymo kelias — metodas, kuriame vaizduojant amžių slinkį, pirmon vieton dė- dama ne chronologinė cifra, bet gyvas vaizdas. Čia chronologijos neatsisakoma, bet jai tenka ant- roji vieta. Šituo pati istorija su- gyvinama, ji tampa prieinamesnė, patrauklesnė.

Patį vadovėlį redagavęs Vin- cas Liulevičius pasitelkęs dar 4 bendradarbius: pats Liulevičius parašęs I dalį, lyg įvadą pačiai istorijai — LIETUVOS VALS- TYBES RAIDA; II. LIETUVOS VALDŽIA — Ignas Medziukas; III. LIETUVIŲ TIKYBA — kun. dr. Jonas Gutauskas; IV. LIETU- VIŲ ŠVIETIMAS — Vaclovas Čižiūnas; V. LIETUVIŲ KUL- TŪRA ir VI. LIETUVIŲ PRE- KYBA — Dr. Grigas Valančius. Šios dalys pagal programą, vėl skaldytos smulkesnėmis temomis, kol išsemtas visas turinys. Dabar turima konkretėms dalykų vaiz- duoti konkretybėmis, kas rašiu- siųjų ir padaryta. Jų pasinaudo- ta paveikslais, piešiniais, diagra- momis, grafemomis, režiniais, nuotraukomis, kurios tik įmano- mos šiam reikalui panaudoti. Mokiniai mielai istorija naudosis, nes ji gerai jiems priderinta. Vaizduojamųjų priemonių gau- sumas patrauks net ir tėvų dė- mesį, vers ir juos istorija domė- tis, nes jų vadovėliai tokiu vaiz- dingumu nepasizymėjo.

Gale vadovėlio duota dviejų rūšių chronologija: Datos ir įvy- kiai ir 2. Įvykiai ir datos, jau pa- gal šio vadovėlio tvarką. Paga- liau pridėtas žodynėlis, kuris pra- vers galimiems naujiems terminų žodžiams išsiaiškinti. Vadovėlis parengtas rūpestin- gai, apgalvotai ir gali rungtis su

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptar- nauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėko- jame jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir eteityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

5 1/4 %
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2 %
4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

Nauji leidiniai

• **AIDAI**, 1975 m. vasario mėn. Nr. 2. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguojama dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass 02122. Leidžia lietuviai pranciškoniai. Leidėjų atstovas žurnalo reikalams dr. Leonardas Andriekus, O.F.M. Administruoja Benvenutas Ramanauskas O.F.M., 361 Highland Blvd. Brooklyn, N. Y. 11207. Žurnalo metinė prenumerata 12 dol.

Naujas "Aidų" žurnalo numeris didžiąja savo medžiagos dalimi šį kartą skirtas Lietuvos nepriklausomybės ir tautų laisvės kovos idėjai. Ta straipsnių ir iliustracijų sutelktinė vedamajam šitai apibūdinama ir išvardinama;

"Nepriklausomos Lietuvos laikotarpis buvo trumpas. Tačiau bent viena kartą išaukšėjo sąmoningais patriotais ir visoje tautoje išsiskleidė lietuviška sąmonė. Tai parengė tautą naujai žingsniai — nenumatomų metų atečiai. Dabartinė tautos atsparą yra išsiskynusi nepriklausomos Lietuvos dvasioje.

Vasario 16 visada mūsų tautai liks istorinės reikšmės diena. Tada jai paminėti skiriamas ir šis numeris.

Nepriklausomos Lietuvos socialinį-ūkinį pažangumą dokumentuoja straipsnis apie prastą žemės reformą. Kultūrinę pažangą apvainikavo pirmasis lietuviškas Vytauto D. universitetas, kurį paminėta dedama (berods, pirmą kartą išleidybės spaudoje) jo nepriklausomos metų paskutiniojo senato nuotrauka.

Baskų likimas yra akivaizdus pavyzdys, kaip tauta negali būti laisva svetimoje valstybėje, nors ir kaip sunku tautą visai išnaikinti.

Krymo totorių atvejį iliustruoja, kaip "broliškuju tautu" sovietinis internacionalizmas griebiai genocidinės politikos ir pats demaskuojasi paprastu senų rusų imperializmu.

Tose lietuviškose srityse, kurios priskirtos Gudijos "respublikai", taip pat vykdoma brutali tautinė priepauda. Nesenai mūsų spauda apie tai plačiai informavo. Pateikiame keleto tų lietuviškų kaimų nuotraukas — ne šį lenkų okupacijos metų, bet iš dabartinių sovietinių laikų. Šios nuotraukos irgi yra iškalbingos".

Be čia išvardintos medžiagos, gen. štabo pulkininkas, buvęs Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje ir Berlyne, Kazys Škėma atsako į jam pateiktus klausimus, dalindamasis su skaitytojais savo gyvenimo patirtimi.

Dviejūs poezijos puslapiai randame pluoštą naujų Vitalijos Bogutaitės eilėraščių. Baigiamos plačios 1974 metų politinio ir kultūrinio gyvenimo apžvalgos. Sveikinamas pirmasis "Kontinent" žurnalo numeris. Vertinami jaunimo suvažiavimai. Minimos kovos su naciais dėl Lietuvos mokslėvių, recenzuojamos Algirdo Landsbergio stebuklinės dramos.

Numerį gražiai puošia Petro Vaškio keramikos darbų nuotraukos, o viršeli — lietuvių liaudies skulptūra "Šv. Jurgis".

• **BOOKS ABROAD**, Volume 49, Number 1, Winter 1975. An International Literary Quarterly. Sponsored by The University of Oklahoma. Editor: Ivar Ivask, 401 West Brooks, Room 45-A Norman, Oklahoma 73069.

Šis anglų kalba leidžiamas literatūros žurnalas išena keturis kartus metuose, pasirodymas rašytojų nuotraukomis iliustruojami ir rinktinė medžiaga užpildyta didelio formato puslapiais. Norintiam pasiekti visos pasaulinės literatūros dabartį,

Antanas Petrikonis Verbos (Nuotr. V. Noreikos) Iš šiuo metu vykstančios parodos Marquette Art galerijoje, 3215 W 63rd St. Chicagoje.

"Books Abroad" žurnalas yra tam nepamainoma priemonė.

Šį kartą rašoma apie iš partijos išmestą Cekoslovakijos rašytoją Ludvik Vaculik ir jo novel "The Axe". Aptariama ir ironiškojo vengrų rašytojo Tvor Dery kūryba. Peržvelgiamos Rytų Vokietijos dramaturgijos kryptys. Supažindinama su šiuo dienu danų rašytoju Klaus Rifbjerg ir kt.

Viso pasaulio literatūrą naujų knygų apžvalgos recenzuojamos šios lietuvių knygos: Liudo Dovydeno "Pašturpo mano velnias" (Rūmvydas Šilbajoris), Anatolijaus Kairio "Karūna" (Viktorija Skrupskelytė) ir Birutės Pūkelevičiūtės "Naujų metų istorija" (Viktorija Skrupskelytė).

Žurnalo "Books Abroad" metinė prenumerata 10 dol. dvejiems metams — 18 dol. Administracijos adresas: Books Abroad, 1005 Asp Ave., Norman, Oklahoma, 73069.

• Paulius Rabikauskas, S. J., **DIE GRUENDUNGSBULLE DES LATEINISCHEN BISTUMS SMOLENSK UND ANDERE DIESBEZUEGLICHE PAPSURKUNDEN** (1636). Atspaudas iš ARCHIVUM HISTORIAE PONTIFICIAE, 12, 1974. Pontificia Universitas Gregoriana, Facultas Historiae Ecclesiasticae, Romae.

Tai dvidešimties didelio formato puslapių vokiečių kalba parašyta studija apie tą idomų lietuvių tautos ir Bažnyčios laikotarpį, kada Lietuvos—Lenkijos politinių jėgų ekspansijoje ir Vakarų krikščionybė stūmėsi toli į europiškuosius Rytus, net įsteigiant vyskupiją Lietuvai tada priklausančiame Smolenske. Prie vokiškai parašytos studijos pridėti ir dokumentiniai ano meto šaltiniai lotynų kalba.

• Henrikas Lukaševičius, **VIENAS MAŽAS GYVENIMAS**. Linksmi ir liūdni autobiografiniai pasakojimai. Išleido Akademines skaitijos leidykla 1975 m. Chicagoje. Spaudė "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Tiražas 1000 egz. Trijų spalvų viršelis Lilolės Židonytės. Leidinys 192 psl., kaina 5 dol., gaunamas ir "Drauge".

Įžangos žodyje autorius, be kita ko, sako: "Gimiau žmogumi. Jei bitutė ar skruzdė gali būti verta aprašymo, tai tegu nebūsiu smerkiamas už tai, kad drįstu čia kalbėti apie pasaulį, kuriam, kaip žinoma, būna žmogumi. Iš tikrųjų atsiminimų autoriaus smerkti nėra už ką, kada jis moka tuos atsiminimus gana šmaikščiai, kažkaip labai skaidriai ir labai paskatintai parašyti. Kai kurios aprašy-

gaunamas "Drauge".

Ivadinėse knygos pastabose autorius šitai prasiitaria: "Mano atsiminimuose istorinė tiesa perdėm saistosi su epochos alsavimu. Viskas perteikiama fragmentais, nuotrupomis ir epizodais, užsilikusia's atmintyje. Tai prijuolamo mėgėjo apybraižas, todėl nevisuomet išsireikškimams surasti žodžiai, o kartais ir mintys užbėga pirmyn". Knygos pobūdis čia labai tiksliai aptartas, ir nieko negalėtume pridėti ar užginčyti. Viena tik galėtume pasakyti, jog knyga parašyta ir apipavidalinta neatkintinai ir įdomiai, pradžioje net nusikeltant į senelių pasakotus baudžiavų laikus, o baigiant įskurdinimu Amerikoje. Atskiri knygos fragmentai toli prašoka vien tik asmeniškų išgyvenimų, turi ir apibendrinančios istorinės reikšmės, nors būtų kalbama ir apie akimirku detales.

• **LIETUVIŲ DIENOS**, 1975 m. vasario mėn. Nr. 2. Žurnalo redaguojama redakcinė kolegija. Leidžia A. F. Skirius. Metinė prenumerata 10 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Gausiomis nuotraukomis ir straipsniu minima Lietuvos generalinio konsulo Aniceto Simučio 65 metų amžiaus sukaktis, spausdinama Antano Skirkos beltristinė apybraiža ir Pr. Visvydo eilėraščių, duodamas atsiminimų gabalas iš nacių druskos kasyklų, minimos Šv. Pranciškaus seserys Hartforde, gražūs du puslapiai skirti ir Lietuvos dienoms Adelaidėje, Australijoje. Įvairios Veidų ir vaizdų skiltys ir kt.

• **LIETUVOS ISTORIOGRAFIJA**, Nr. 4. Leidžia Lietuvos istorijos draugija. Parengė Jonas Dainauskas, Library of International Relations, Chicago, Ill.

Šiame 44 psl. leidinyje pateikiama sąrašas kai kurių veikalų Lietuvos istorijos klausimais, parengtų ne lietuvių, ne lietuvių kalba ir per paskutiniuosius keliolika metų išleistas ne Lietuvoje. Tai vis mokslinės studijos, dokumentinės apybraižos, atsiminimai, dokumentuotos apysakos, populiarius pasakojimai.

Leidinio kaina 1 dol. Papildymus ir pasiūlymus siųsti Jonui Dainauskui, 4523 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60632. Šiame numeryje užsibrėžtose rėmuose pateikiama net 420 pavadinimų.

• **PASAULIO LIETUVIS**, 1975 m. vasario mėn., Nr. 11/76. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba. Biuletinis Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaguojama Stasys Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Administruoja Stasys Dziugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata: 3 dol. metam.

Numeryje akcentuojama: Valančiaus ir Čiurlionio sukaktys; Australijos lietuvių didysis rūpestis; būtinas susiklausymas Bendruomenės darbe; raktis — slapyvardžiai ir kita bendruomeninės veiklos informacinė medžiaga, gausiai pajavairinta nuotraukomis.

• **MŪSŲ ŽINIŲ**, 1975 m. kovo mėn. 9 d. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletinis. Redaguojama Danutė Vakarė. Atsakingasis redaktorius — kun. Alg. Kezys, SJ. Administruoja Petras Kleintotas, SJ. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago Ill. 60636.

A. Tamošaitis rašo apie džiaugsmo reikšmę, plačiai pavaizduota Kaziuko mugė Jaunimo centre ir jaunimo rengtas Vasario 16-tos minėjimas, minimos liuanistinių mokyklų sukaktys, duodama Jaunimo centro veiklos plati kronika.

• **Filatelistų draugijos "Lietuva" BIULETENIS**, 1975 m. sausio - kovo mėn. Nr. 1. Redaguojama redakcinė komisija. Administruoja Kazys Rožanskas, 6941

Prano Naujokaičio LIETUVIŲ LITERATOROS ISTORIJA, I tomas

Tai naujiausias lietuvių literatūros nagrinėjimas šiuo laiku svietoje, didelio formato, kietais viršeliais, virš 600 pusl. dydžio knyga, labai reikalinga mokyklai, rašytojams, žurnalistams ir visai lietuvių švietimenei.

1 egzempliorius \$10.00
2 egzemplioriai \$18.00
3 egzemplioriai \$24.00

Užsisakant daugiau kaip 3 egz. \$7.50 už kiekvieną.

Užsakymus siųskite: Mr. A. Kareiva, 7080 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Cekius ar money order'us rašykite: LB Kultūros Turība vardu. Ne siųskite voke gryną pinigų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite perkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarą iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS

NAUJOS — NAUDOTOS NUOMOJAS, PARDUOMA, TAIŠO

Virs 60 metų patikimas jums aptarnavimas

5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1975 METAIS

American Travel Service Bureau šiais metais yra suorganizavęs 11 grupių kelionių į Lietuvą.

SKUBĖKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAICIUS RIBOTAS!

5 DIENOS LIETUVOJE (1 diena Kaune)

Kiekvieną Grupę Lydės Prityręs Kelionių Vadovas

Sekancios grupės į Lietuvą jau yra pripildytos: 2, 3, 4, 5, 6, 7 ir 8.

#1 — Gegužės 26 d. — birželio 10 d. IS NEW YORKO — \$ 978.00
IS CHICAGOS — \$1098.00

2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 5 naktys Talline, 2 naktys Maskvoje.

#9 — Rugsėjo 1 d. — rugsėjo 16 d. IS CHICAGOS — \$1098.00

2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 4 naktys Rygoje, 3 naktys Maskvoje.

#10 — Spalio 1 d. — spalio 15 d. IS NEW YORKO — \$ 929.00
IS CHICAGOS — \$1048.00

2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Rygoje, 3 naktys Maskvoje.

#11 — Gruodžio 19 d. — sausio 3 d. — Kainos bus paskelbtos vėliau.

2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Rygoje, 4 naktys Maskvoje.

#12 — Lapkričio 22 d. — gruodžio 6 d. 4 salos — Havajai — \$599.00

Taipgi turime grupinių (Chart'ers) skridimų į Europą, kuriais galite pasinaudoti ir nebūdami klubų nariais, Chicago - Miunchenas tik-tai — \$435.00. (Ten ir atgal).

Dėl informacijų skambinkite arba rašykite:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos padarome reikalaujamus iškviestimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame lietuvių bilietus — be jokio papildomo mokesčio.

AIR FARES AND CONTENTS OF THIS ANNOUNCEMENT ARE SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

A. TVERAS

AIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS

Pardavimas ir taisykla

2646 W. 69th St., Tel. REpublik 7-1941

PETE'S AUTO REPAIR

Cia daroma Motor tune-up. Motoro, stabdžių, vairo ir automatinių transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodamos ilgalaikės garantijos.

PETRAS PIŠNYS, savininkas
6211-15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

CHRYSLER CORDOBA
1975 m. Sportinis, ekonomiškas
2 durų Hardtop

PLYMOUTH FURY — Sport. 2 durų Hardtop, 6 cilindrių

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00.

Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 7-1515

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ISTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuojamas. Visi miltai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

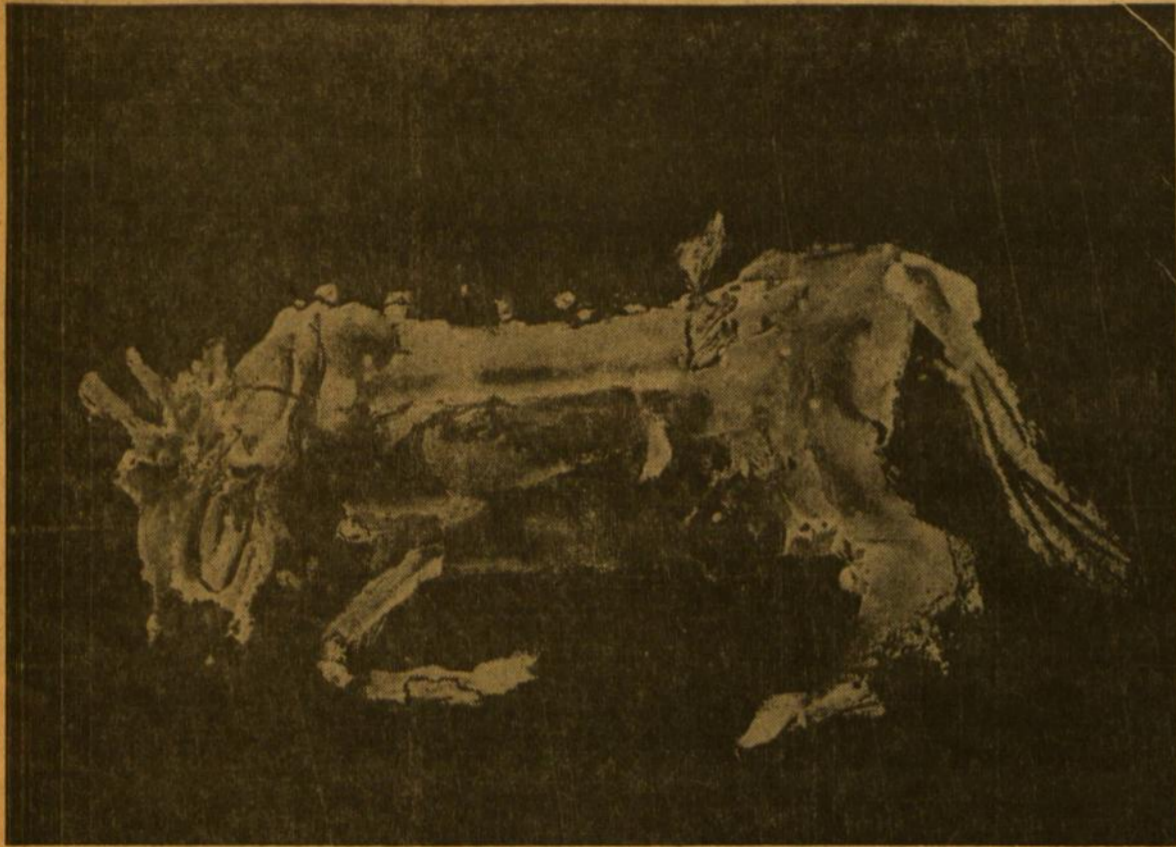
Prie firmos skyrių yra krautuvių, jose rasite žemiausiomis kainomis patarnavimą įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGISTS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių turėsite mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atiškaria kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	467-6465
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	249-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2452
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1940
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	473-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Phoenix, Ariz. 85027 — 22047 N. Black Canyon Hwy.	602-942-8770
Railway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-5800
Silver Springs, Md. 20910 — 961 Bonifant St.	301-587-5777
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1182 Deutz Avenue	392-0306
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

Antanas Petrikonis Gyvenimo kelyje (Nuotr. V. Noreikos) Iš šiuo metu vykstančios parodos Marquette Art galerijoje, 3215 W. 63 rd St., Chicagoje.

Kultūrinė kronika

ŠI SAVAITGALĮ TORONTAS KONCERTUOJA CHICAGOJE

Toronto šokių, dainos ir muzikos ansamblis "Gintaras" šį šeštadienį (šiandien) 7 val. 30 min. Jaunimo centro didžiojo salė pasirodo šikagiečiams. Ansamblis gausus nariais, pasiekęs išskirtinio lygio savo programos atlikime, tai vienas iš pirmaeilų reprezentacinių vienetų. "Gintaras" Chicago atvyko pakviestas "Margučio".

CHICAGOS AUKŠTESNIOŠIOS LIT. MOKYKLOS BUV. MOKINIŲ DAILES PARODA

Chicago aukštesnioji mokykla, kuri šį savaitgalį iškilmingai minį savo 25 metų darbo jubiliejų, šios kolonijos lietuvių gyvenime yra išvairūs ir tebevyro gilia švietimo ir kultūrinio darbo vaga. Per 25 metus yra išleidusi gyveniman apšiai mokinių, kurie dabar jau plačiai reiškiasi visuomeninio ir kultūrinio darbo baruos. Šitai kurdija ir jubiliejaus proga šiuo metu Jaunimo centre tebevykstanti buvusių mokyklos absolventų dailininkų ir foto menininkų įvairi ir įdomi paroda. Dalyvių apie 30. Gera eksponatų dalimi paroda yra pasiekusi nemažą lygio, ir šiuo jaunųjų prasiveržimu šikagiečiams labai verta susidomėti. Paroda atdara šiandien ir rytoj.

OKUPUOTOS LIETUVOS KULTURININKAMS KILPA VIS LABIAU MUILINAMA IR VERZIAMA

Vasario mėnesio paskutinėmis dienomis visos Lietuvos kultūrininkai vėl buvo suvaryti Vilniun į vadinamą kultūros darbuotojų suvažiavimą. Tokių suaukimų tikslas visada būna vienas ir tas pats: išburti ir išgąsdinti suauktuosius užtvirtinant jiems, kad tiek rašytojai, tiek muzikai, tiek dailininkai ar mokslininkai turi dirbti ir kurti tik komunistų partijai ir be jos žinios nė žingsnio nekryptelti į šalį. Lyg'ai tas pat,

tik dar tvirčiau ir įsakmiau, buvo pakartota ir ši syki. Valandas užsėstusioje KP CK sekretoriaus A. Barkausko kalboje nuolat ir nuolat buvo akcentuojama:

"Žodžiu, į meną mes žiūrime kaip į neatskiriama socialistinės visuomenės formavimo dalį, kaip į vieną iš jos sąmonės formų. Partijos politika meno srityje yra neatskiriama jos bendros politikos dalis. Jeigu aukščiausias mūsų idealas, aukščiausias tikslas yra komunizmas, tai ir mūsų kultūra negali turėti kitų tikslų. Jeigu mūsų visuomenės sąmonė yra socialistinė, — o ji būtent tokia, — tai ir jos sudėtinė dalis — meninė sąmonė negali būti paspalvė, tuščiaaziedė, ne socialistinė. Štai kodėl idėjinis meno kryptinumas, jo visuomeninė orientacija, jo komunistinis partiškumas, liaudiškumas buvo ir yra nuolatini partijos rūpestis.

Kodėl vėl prisimename šiuos, atrodo, visiems gerai žinomus dalykus? Ogi dėl to, kad vienas kitas jaunuolis, prisiklausęs užsienio "balsų" ar visiškai nepažindamas mūsų gyvenimo tikrovės, pasuka į klystkelius... ir t. t. ir t. t. (Literatūra ir menas, 75. III.8).

Zinoma, po tokių nedviprasmiškų mostų ir kilpos truktelėjimų, susirinkusiems nieko daugiau nebelieka tik pasiūsti partijai tokius pasižadėjimus: "Mes, Lietuvos TSR kultūros darbuotojų antrojo suvažiavimo delegatai, užtikriname Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro Komitetą, kad ir ateityje ištikimai tarnausime Komunistų partijos reikalui, ryžtingai kovosime už mums keliamų uždavinių įvykdymą. Kartu su visos mūsų daugianacionalinės Tėvyinės darbo žmoniems skirsime visas savo jėgas ir talentą kilniems komunistinės visuomenės sukūrimo tikslams.

Tegyvuoja Tarybų Sąjungos

Komunistų partija — visų mūsų pengalių ikvėpėja ir organizatorė!" (t. p.).

LENKŲ FONDAS PREMIJOMS PASKYRĖ 62,000 DOL.

New Yorke esantis A. Jurzykowskio fondas paskyrė 62,000 dol. 24-riems lenkų mokslininkams, rašytojams, menininkams už pirmaujančius darbus moksle, mene ir literatūroje. Premijos skirstomos nežiūrint, kur premijuojamieji gyvena ir kokios valstybės piliečiai jie yra. Šiemet buvo premijuota 13 gyvenančių Lenkijoje, 5 JAV-se, 3 D. Britanijoje, po vieną V. Vokietijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje.

Premijas laimėjo: medicinos — chirurgas R. Kreczko (Lodzės med. akad.), dr. M. Rytel (Wisconsin med. kol.), dr. St. Woyke (Varšuvos onkologijos inst.).

tikslųjų mokslų — biologas A. Bajer (Oregono univ.), matematikos E. Marczewski (Wroclavo universiteto organizatorius), prof. M. A. Rudzinska (Rockefellerio univ. New Yorke), fizikas J. Rzewuski (Wroclavo univ); filosofijos — prof. kun. I. Borchenski (sovietologas Friburge, Šveicarijoje); sociologijos — A. Hertz, autorius "Skico apie ideologiją" New Yorke;

visuomenės mokslų — prof. J. Wolski (buvęs Jogailos univ. dėstytojas, dabar Varšuvoje); visotinės istorijos — B. Cywinski, redakt. žurnalo "Znak", A. Micewski, autorius Pilsudskio, Dmowskio biografijų; literatūros — poetė B. Obertynska (Londone), rašytojas V. Odojewski (Miunchene), T. Karpowicz, autorius "Akmeninės muzikos", dabar dėstas Chicagos universitete;

literatūros istorijos — rašytoja M. Czapska (Paryžiuje),

istorijos — prof. V. Jędrzejewicz, Pilsudskio instituto steigėjas New Yorke, prof. H. Paszkiewicz, Jogailaičių dinastijos žinovas Londone, prof. J. Lojek, daugelio istorinių veikalų autorius Londone;

plastinio meno — tapytoja ir iliustratorė M. Berczowska (Varšuvoje), M. Bohusz-Szyszko (Londone);

teatro istorijos — prof. Z. Raszewski (Varšuvoje),

visuomeninės kultūros — Z. Mozawska, prof. A. Kaminski (Lodzės univ.).

Tūkstančio dolerių premija buvo skirta ir amerikiečiui prof. D. C. Gerould už vertimus iš lenkų į anglų kalbą; ypač jis pasižymėjo vertdamas St. I. Witkiewicziaus moniškus kūrinis.

Premijos duodamos kasmet jau 11-ti metai. Iškilmes pravedė fondo pirmin. A. Coudert, išryškina-

damas to fondo įsteigėjo A. Jurzykowskio numatytus tikslus. Premijų skirstymo komisijos vardu kalbėjo prof. Alicija Iwanska, premijuotųjų vardu kalbėjo prof. V. Jędrzejewicz. Poetės B. Obertynskos (II gen. Anderso korpuso savanorės) padėkos laišką perskaitė jūry kom. sekretorė H. Bielorus. Šios premijos lenkų visuomenėje susilaukia plataus susidomėjimo.

MIRĖ JUGOSLAVŲ RASYTOJAS

Ivo Andrić, vienintelis Jugoslavijos rašytojas, laimėjęs Nobelio premija, sulaukęs 83 m. mirė kraujo išsiliejimu smegenyse. Mirė Belgrade. Literatūros Nobelio premija buvo laimėjęs už romaną "Tiltas per Driną", 1961 metais.

JAV MENAS D. BRITANIJON PENNSYLVANIJOS MENO AKADE-

mija šiemet pasiųs į D. Britaniją kilnojama tapybos paroda, susidedančia iš 48 paveikslų. Paroda ruošiamą ryšium su JAV 200 m. sukaktim.

Apsimoka skelbtis dien. DRAUGE, nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis. G. skelbtimų kainos visiems prieinamos.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7 3/4 %	6 1/2 %	5 1/4 %
Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI INESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

VALANDOS: ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.

1975 TOUR TO LITHUANIA AND GERMANY WITH EUROPA TRAVEL SERVICE

911 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119
Telephone: (216) 692-1700

ON KLM ROYAL DUTCH AIRLINES TRANSATLANTIC BOEING 747 JUMBO JET PLANE

Departure: May 29, 1975 Return: June 12, 1975

Tour price from Cleveland \$1,005.00
Tour price from New York \$ 921 00

ITINERARY:
5 nights in Vilnius with a full day excursion to Kaunas, (Possibility of extra night in Vilnius)
4 nights in Riga, Latvija
4 nights in West Germany

TOUR PRICE INCLUDES:
• Economy class air fare from Cleveland, respectively from New York
• Air transportation Leningrad, Vilnius, Riga, Leningrad
• First class hotel accommodations, double occupancy
• Pension accommodations in West Germany
• 3 meals daily in Vilnius and Riga
• Sightseeing tours
• Transfers
• Bus transportation
• Baggage handling

For departure from other cities add the following fares to the New York rate:

CHICAGO: \$119.00	DETROIT: \$81.00
BUFFALO: \$68.00	TORONTO \$86.00

SINGLE SUPPLEMENT \$95.00
All rates are subject to change.

RESERVATION FORM

EUROPA TRAVEL SERVICE, 911 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119 Telephone (216) 692-1700

GENTLEMEN:
Enclosed is \$_____ as deposit for this tour. (Make checks payable to Europa Travel Service). Minimum deposit \$100.00 per person. Final payment due 30 days prior to the departure date.

Mr. _____
Mrs. _____
Number in party _____
Address _____
City _____ State _____
Telephone number _____ Single accommodations _____
I will be travelling with _____

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE
AIR CONDITIONED KOPLYCIOS
TRYŠ MODERNISKOS
MABINOMB VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TELŠ MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Tel. G.Rovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero T.Ownhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 07 South Hermitage Avenue
Telefonas: YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorijų Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS 3907 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401	STEPONAS C. LACKAWICZ) IR SŪNUS 2814 W. 23rd PLACE Tel. Virginiš 7-6872 2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215 11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS 4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572	POVILAS J. RIDIKAS 3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN 3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39	VASAITIS — BUTKUS 1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. Olympe 2-1003

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252

RADJO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

KAIP PATOGU!

Užsisakykite šias plokšteles paštu.

1. KALNUOS DAINUOJA — Baltija II	\$6.00	☐
2. SU SOKIU IR DAINA — Neo-Lit	\$6.00	☐
3. GROJAME JUMS — Neo-Lit	\$6.00	☐
4. GAUDZIA TRIMITAI — maršai	\$5.00	☐
5. DAINOS — Kun. V. Gorinas	\$6.00	☐
6. ZIRGINELIAI I ir II vaikams po	\$5.00	☐

Pažymėkite pageidaujamas plokšteles ir siųskite:
GIFTS INTERNATIONAL, 2501 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629
Plokštelės su sąskaita bus tuojau jums pasiųstos.

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PASSBOOK ACCOUNTS PER ANNUM

PER ANNUM certificates \$5000 or more 4 year min

INSURED

6 3/4% PER ANNUM 30 months minimum \$5000 or more

MEMBER FEDERAL HOME LOAN BANK SYSTEM

6 1/2% PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

MOTERŲ GYVENIMAS

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

DALIAI JUKNEVIČIŪTEI IŠEJUS

DALIA BYLAITIENĖ

Kovo 1 d. Chicagoje palaidojame dailininkę, aktorę, režisierę Dalią Juknevičiūtę. Laidotuvės buvo jos keturiasdešimto gimtadienio dieną.

Dalia nebuvo plačiai žinoma nei mūsų Chicago bendruomenėje, nei po visą kontinentą išsiskleidusių lietuvių tarpe. Nemėgo pagyrų, pati nesigarsino, buvo kukli, darbšti menininkė. Jai su visam išėjus, kad išsamonin-tumėm, kokio žmogaus išėvija neteko, privalu atskleisti, nors suglaustai, jos trumpos viešnagės šioje žemėje kelius, gyvenimo tikslą ir darbus.

Jaunystė ir meno studijos Europoje

Gimusi 1935 m. Kaune, JAV-ėse atsirado dar gimnazistė. Chi-cagoje baigė Šv. Kazimiero aka-demiją ir, ją lankydamas, mokėsi tapybos Albino Bielskio - Elskaus studijoje. 1952 m. konkursiniu ke-liu gavo Chicago Meno institu-to stipendiją. Institutą baigė 1957 m. bakalauro laipsniu. Antrą šio Instituto konkursinę stipendiją gavo kartu su šian-dien vienu iš garsiausių Chi-cago skulptoriu Richard Hunt (iš 750 kandidatų) studijuoti meną Europoje, kur ji gilino ži-nias visus metus Italijoje, Prancū-zijoje ir Vokietijoje.

1958 m. ištėkėjo už poeto Algimanto Mackaus ir pradėjo dirbti kaip dailininkė atlikėja ir kū-rėja, daugiausia vitražų ir mo-zaikos srityje, Adolfo Valeškos meno studijoje, kurioje su pertrau-komis išbuvo iki 1973 m. Dalios Juknevičiūtės tapybos ir gra-fikos darbai yra išsiskleidę pri-vačiose kolekcijose o mozaikos ir vitražai puošia bažnyčias ir kitas institucijas. Jinai taip pat iliustravo keletą knygų, jų tarpe Liūnės Sutemos ir Algimanto Mackaus poezijos leidinius.

Diplomuota aktorė

1960-65 m. laikotarpį, patekusi vėl konkursiniu keliu, Dalia studijavo Chicago Goodman teatro studijoje, gavusi to paties teatro stipendiją. Čia ji išėjo gerą teatrinę mokyklą ir išmoko vis-ko, ko scenos "virtuvė" reikalauja: aktorystės, režisūros, balso pastatymo, judesio, grimavimosi, kostiumų siuvimo, dekoracijų gaminimo, apšvietimo, reostatų mechanikos ir daug kitų, eili-niam žiūrovui neapčiuopiamų ir neįsivaizduojamų sudėtingų plo-nybų. Studiją baigė "BFA ir The-atre Arts" laipsniu.

Kaip aktorė ir režisėrė ji buvo pilnai pasiruošusi ir dirbo teatre su meile ir entuziazmu. Būdamas dar studijoje, daug vaidino pačios studijos ir Goodman teatro pa-statymuose ir buvo gerai įvertin-ta New York Times, Chicago Tribune ir kt. žymesnių dienraš-čių kritikų, New York Times yra išleidęs "Index of Theatrical Productions" mikrofilmus, ku-riuose randame ir Dalia Mackus vardą. Dalia buvo viena iš ne-daugelio lietuvių aktorių, turėjusi "Actor's Equity" kortelę — diplomuotos aktorės pažymė-jima.

Išskirtinai pažymėtini Dalios režisūriniai darbai: K. Ostrausko "Kvartetas" Chicagoje ir "Pyp-kė" New Yorke, A. Škėmos "Ata-raxia", "Šventoji Inga" ir Balio Sruogos 25-ųjų mirties metinių minėjimas - spektaklis Chicagoje 1972 m., kuriame, šalia Chica-

Dalia Juknevičiūtė

Dalios meilė lietuviškam teatrui

Goodmano teatro režisierė po-riša Leontovich, plačiai žinoma amerikiečių tarpe, šiuo metu dir-banti New Yorke, yra parašiusi išskirtinai geras rekomendacijas, kurias panaudojusi, Dalia galėjo patekti į profesinį amerikiečių te-atrą. Tačiau ją traukė lietuviš-kas teatras, toms rekomendaci-jomis ji nepasinaudojo, net voku neatplėšė, nežūrind, kad jie bu-vo adresuoti garsiems New Yor-ko režisieriams. Tik po Dalios mirties, tvarkant jos archyvą, buvo rasti šie laišukai...

Nežinia, kaip ilgai Daliai už-truko apsispręsti, kuriuo keliu gyvenime pasukti: dailės ar teat-ro. Abejose srityse ji buvo dip-lomuota menininkė, su geriausi-ais abiejų mokyklų įvertinimais.

Vis dėlto Dalios širdį stipriau patraukė teatras. Teatras, rašo-mas didžiąja raide, — ne mė-gėjiškas, ne kompromisinis, bet kiek galima aukštesnio meninio lygio, kurio jie siekė ir už kurį atkakliai kovojo.

1964 m. tragiškai žuvus jos vyrui Algimantui Mackui, Dalia tapo jo poezijos puoselėtoja ir skleidėja. Nuo 1965 m., jau bai-gusi studijas, pradeda reikštis lietuviškame ir amerikietiška-me teatre. Ją domino modernūs, nau-ji, kūrybiški pastatymai ir poe-tinis teatras Režisūra, kaip ji pati sakėsi, jai buvusi bėdos reikalas — save ji laikė aktorė ir norėjo tik kaip aktorė pastatymuose da-lyvauti. Vis dėlto, jausdama pa-reiškia palaikyti lietuvišką teatrą išėivijoj, kuris dažnai primigda-vo, sėkmingai pastatė ne vieną lietuvių dramaturgų veikalą, ku-riuos buvo giliai išmąščiusi, iš-studijavusi, vadovaudamasi savo tėvo, vieno iš talentingiausių lie-tuvių režisierių — Romualdo Juknevičiaus, ir poeto - drama-turgo Balio Sruogos siekais — sukurti meniškai įformintą spektaklį ir pakelti teatrą "bent per metrą viršum žemės".

Išskirtinai pažymėtini Dalios režisūriniai darbai: K. Ostrausko "Kvartetas" Chicagoje ir "Pyp-kė" New Yorke, A. Škėmos "Ata-raxia", "Šventoji Inga" ir Balio Sruogos 25-ųjų mirties metinių minėjimas - spektaklis Chicagoje 1972 m., kuriame, šalia Chica-

gos aktorių, dalyvavo ir mūsų di-dysis scenos veteranas Henri-kas Kačinskas.

Dalia skatino jaunimą mylėti ir gerbti lietuvišką žodį

Dalia Juknevičiūtė niekad ne-atsisakydavo dalyvauti grupi-niuose rečitaliuose ar kitų kole-gų pastatymuose. Jau ligos pagau-ta, vos keletą mėnesių po ope-racijos, Dalia vaidina V. Alan-to "Buhalterijos klaidos" ištrau-kose, nepaisydama daktarų įspė-jimo tausoti save. Pareiškia padėti kolegoms aktoriams neleido jai išsėtis. Sauliaus Šimoliūno teig-i-mu, Antanas Rūkas taip ją yra apibūdinęs: "Dalia mėgo matyti ne save teatre, bet teatrą per sa-ve".

Apie jos pastatymus ir vaidy-binę veiklą reikėtų išsamios, at-kininkės ir žmogaus, liūdi visi, kurie žinojo ar jautė jos gyveni-mo tikslą: atgąvinti tikrą, gerą lietuvišką teatrą bei atskleisti mūsų didžiųjų dramaturgus, kurie vis dar tyli jau geltonuo-jančių raštų puslapiuose. Pasku-tinė jos svajonė buvo dirbti su režisierium Jonu Jurašu, kurio ji laukė, vis tikėdama liga nusikra-tyti ir grįžti lietuviškon scenon.

Daug širdies ir darbo Dalia atidavė "Pelkių žiburėlio" litera-tūrinėms radijo valandėlėms. Ypač jai dėkingas jaunimas, su kuriuo ji ruošdavo programas vaikams, skatinama mylėti ir gerbti lietuvišką žodį. Tam žo-džiui ji pati begaliniai daug dė-mesio skyrė, ilgas valandas besi-ruošdama kelių minučių skaity-mui.

1967 m. ištėkėjusi už Sauliaus Šimoliūno, Dalia jame atrado sa-vo darbų rėmėją, kuris, nors ir būdamas chemikas, suprato ir įvertino Dalios talentą, padėjo jai ir palaikė ją sunkesnėse va-landose. Jo pagedavimas — di-džiausias paminklas Daliai būtų išleidimas plokštelės su jos įkal-bėta lietuvių poezija ir proza. Ti-

Putnamo seselių kongregacijos vyresnioji sesuo Margarita Bareikaitė kalba jų rėmėjų vakarienėje kovo 9 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotr. D. Vakarės

Seselės iš Putnamo su savo rėmėjomis Chicagoje (iš k.): E. Abelkienė, ses. Oliveta, S. Endrijonienė, ses. Margarita, I. Stončienė, B. Jasaitienė. Nuotr. D. Vakarės

kėkimės, kad draugų ir ją verti-nusių žmonių pastangomis tai bus įvykdyta.

Didžioji svajonė — dirbti su režisierium Jonu Jurašu

Jeigu dabar sakoma, kad men-ininkas, sulaukęs 60 m. amžiaus, yra pačioje savo stiprybėje ir brandume, regis, Dalia išėjo sa-vo kūrybiniame pavasary. Jos pačios žodžiais, tai tiesa, nes prieš pusmetį, jau sunkios ir ne-pagydomos ligos išvarginta, drau-gams sakė: "Kaip mažai dar atli-kau, kiek daug dar reikėtų pa-daryti, dirbti..." Ir iki pat amži-no užmigimo Dalia dirbo, kiek galėjo. Šviesesnėse ligos prošvais-tėse ji skaitė lietuvių literatūrą ir rinko medžiagą "Pelkių žiburė-lio" valandėlėms. Keletą savaičių prieš mirtį Dalia prašė nebe-skelbti jos pavardės "P. Z." re-daktorių tarpe, nes jai atrodė tai esą nesąžininga, taip mažai prisidedant prie darbo...

Tasai žodis "sąžininga" taip tiko Daliai. Jos meninė veikla buvo pagrįsta sąžiningumu: ap-siimtą darbą atlikdavo ne tik kruopščiai, darbščiai ir tiksliai, bet ir sąžiningai. Štai vienas iš daugelio pavyzdžių: K. Ostraus-ko "Duobkasiuose" Dalia vaidi-no Jauną Moterį. Dailininkas ją aprenė juodu triko, kuriam rei-kėjo beveik baleriniško liemens. Po ilgu, varginančiu, iki naktų užsitęsusių repetacijų, grįžus ma-mo Dalia dar mankštinosi, gim-nastikavosi, sakydama, kad ne tik balsas, bet ir kūnas turi būti vaidmeniui paruoštas.

Dalios Juknevičiūtės, kaip me-nininkės ir žmogaus, liūdi visi, kurie žinojo ar jautė jos gyveni-mo tikslą: atgąvinti tikrą, gerą lietuvišką teatrą bei atskleisti mūsų didžiųjų dramaturgus, kurie vis dar tyli jau geltonuo-jančių raštų puslapiuose. Pasku-tinė jos svajonė buvo dirbti su režisierium Jonu Jurašu, kurio ji laukė, vis tikėdama liga nusikra-tyti ir grįžti lietuviškon scenon.

MŪSŲ VEIKLA

* Lietuvos Dukterų dr-jos vi-suotinis narių susirinkimas įvyks rytoj, sekmadienį, 12 v. p. p. Chi-cago Savings and Loan Ass. pa-talpoje Bus tariamas dėl pavasa-rio baliaus, kurio visas pelnas skir-riamas vargšams sušelpiti.

* Aldona Rimienė, įtekdama ir apjuosdama lietuviška juosta gubernatoriene Robertą Walker, pasakė lietuviškai ir angliskai: "Tegul ši juosta primena lie-tuvių darbštumą ir troškimą siekti laisvės". Gubernatorienė dėkoda-ma ir besizavėdama meniškų ran-kų darbu, pasakė: "Dėvėdama šią juosta, visados prisiminsiu lie-tuvių kelią į laisvę". Gubernatori-nei besilankant Balzeke lietuvių kultūros muziejuje, besikalbant su pensininkais, visos iškilmės buvo perduotos per Lee Phillips televi-zijos programą (2 kanalu). Vaisės surengė muziejaus moterų gildą.

— Chicago Lietuvos moterų klubo 15-to Gintaro baliaus de-biutančių pirmoji susipažinimo arbatėlė įvyks kovo 23 d., sekma-dienį 3 v. p. p. Aldonos ir Algirdo Brazilų namuose Justice, Ill. Gintaro baliaus ruošimo pirm. yra Liūsė Dargienė.

— Sofija Oželienė, visuome-nės veikėja ir "Dienų vitražų"

Liet. mot. fed. Chicago klubo pirm. M. Marcinienė (vidury) su dviem klubų steigėjom dr. V. Sruogiene (k.) — Chicago klubo, ir dr. M. Krasauskaite (d.) — Miuncheno klubo, vienoje kultūrinėje popietėje L. Taut. Namuose. Nuotr. Z. Degučio

STUDENTIŠKA VASARIO 16-TOJI CARBONDALĖ

Mažesniuose Amerikos mies-tuose, net ir studentų apgyven-tuose universitetiniuose miesteliuose, lietuvių skaičius dažno-kai būna nedidelis. Tad pavie-niai studentai, pasilgę lietuviš-ko žodžio, visokiais būdais ban-do gyvu žodžiu palaikyti ryšį: vieni, pinigą ir balą metę, skam-binėdami naktimis į didesnius lietuvių centrus ir godžiai gau-dydami išbuiktą draugų lietu-viškus keiksmazodžius, kiti gi ginčijasi valandų valandomis su savo patefoninėm plokštelėm ar magnetofoninėm juostom, treti, besimaudydami, sodriais balsais linksmina vonios kambario sienas. Ką gi, kiekvienas bando, kaip įmanydamas.

Carbondale miestelyje South-ern Illinois universitete, praeitą rudenį įstaitė teatro studentė Eglė Juodvalkytė. Nors jinai nėra vienintelė lietuvaite tenai, bet sumedžioti tautiečius 26,000 studentų tarpe, nelengva. Susi-pažinus su dviem lietuvių kil-mės, nors kalbos ir nemokan-čiais, bendramoksliais, artė-jant Vasario šešioliktajai, ne-juokais susirūpino. Štai prieš-akis didžiausia lietuvių metinė šventė — reikia kaip nors at-švesti, naujus, ne lietuvius, draugus supažindinti su Lie-tu-

vos istorijos ir kultūros bruo-žais. Iš tokios minties ir išsi-lystė Lietuvos nepriklausomy-bės atgavimo sukakties pobūvis Carbondale miestelyje.

Studentiškas gyvenimas nepa-sižymi ištaigingumu — taip ir ši kartą, norint patogiai sutalpinti svečius, tam sekmadieniui butą teko pasiskolinti iš draugų. Patys lietuviai atvyko pirmieji — B. Balsis atsivežė lietuvišką trispalvę, kuria tuoj buvo papuošta salo-nėlio siena, o E. Juodvalkytė, ap-sirengus tautiniais rūbais, atvežė vaisės ir tuoj pradėjo suktilis virtuvėj, užkaisdama katilą van-dens varškėčiams, raikydama iš Chicago gautus ruginės duonos kepalus ir t. t. Rauginti agurkai, medus, sviestas, grietinė, "trupin-tas" pyragas — buvo norėta bent dalinai supažindinti su keliais lietuviškais valgiais. Draugai pa-rūpino balto ir raudono vyno, ir kai visų taurės buvo pustuštės, Juodvalkytė pradėjo pasakoti apie Lietuvą. Iš pradžių pasakojo sku-bėdama, lyg nenorėdama per daug draugų varginti, lyg bijoda-ma, kad jie nepradėtų nuobod-žiauti. Be reikalo. Dažnai įter-piami klausimai, net iškilę ginčai, gyvos diskusijos, liudijo, kad esantiems pirma pažintis su Lie-tuva itin maloni. Klausimai ne-

buvo paviršutiniški, norėta ne tik pažinti lietuvius, bet ir suprasti juos.

Nors ne dainininkė, Juodvalky-tė padainavo keletą liūdnu ir linksmy liaudies dainų. Papaty-ta laisvai išvertė dainų turinį. Draugai įdėmiai klausėsi, ne tiek jos balso, kiek žodžių ir melodijų. Pabaigai, visi sustoję ratu salio-nėlyje mokinosi šokti "noriu mie-g'o", su entuziazmu plodami ran-komis ir bandydami bent refreną išdainuoti, drebindami lubas ir sienas.

Vasario šešioliktoji, nors ne lietuvių tarpe, buvo maloniai praleista, į paminėjimą įtraukiant visokių tautybių žmones, kartu atšvenčiant šią lietuviams bran-gią nors kartu ir liūdną dieną.

MEDIKO PATARIMAI

Tarp naujų knygų sveikatos rei-ka-lu aptinkame dr. K. D. Rose veikalą "The Lazy Man's Guide to Physical Fitness" (išleido Greatlakes Living Press, Chicago. 1974 m. 224 psl. kaina 4 dol 95 ct.). Autorius yra buvęs Amerikos medicų sąjungos mankštos ir fi-zinio lavinimosi komiteto pirmi-ninkas, todėl ši šaka čia plačiau atstovaujama. Veikalas populia-rus. Stengiamasi skaitytoją įti-kinti, kad ryžtusi laikytis sveikatin-gumo reikalavimų, o taip pat ir dėstomi sveiko gyvenimo nuosta-tai. Primenama, kad per paskuti-nius 30 m. JAV-se mirtingumas dėl širdies ligų padidėjo apie 2,000%. Paspėjama saugotis įtampos, neapsikrauti riebalais, mankštintis, nepersitengt su vi-taminais. Anot dr. Rose, Ameri-koje suaugusiam beveik neįma-noma negauti su maistu pakan-kamai vitamino, dėl to vitaminai imtini tik gydytojui įsakius. Paspėja saugotis nutukimo. Prime-nama, kad mankštintis galima ir sėdint už vairo ar prie stalo — vis įtraukiant vidurius ir atlei-džiant. Patarinama be drabužių atsistoti prie veidrodžio, ir bus nesunku pamatyti, ar nesame per riebus.

Dr. Rose primena reikalą tu-rėti pakankamai poilsio. Anot jų, geriausia dantims pasta — pa-prasta kepimo soda. Knygos gale — lentelė 600 maisto rūšių, nu-rodant, kiek kur yra kalorijų, pro-teinu, riebalų (pasotintų ir nepa-sotintų) ir kitų medžiagų. Leidi-nys naudingas visiems, ypač šei-mininkėms. J. Pr.

KERAMIKOS PARODA

Kilnojama keramikos paroda bus atidaryta FIELD MUZIEJUI Chicagoje, balandžio 18 d. Pa-rodoje bus apie 600 vienetų iš Šiaurės, Centro ir Pietų Ameri-kos. Kai kurie eksponatai yra net iš 3000 metų prieš Kristų.

Studentiškas Vasario 16-tos minėjimas Carbondale, Ill. Centre Eglė Juodvalkytė

autorė, šiomis dienomis ilgesnei viešnagai išvyksta pas savo duk-terį Dalią de la Cuesta su šeima į Medeliną, Kolumbijoje. Dalia augina porą dukrelių.

— Salė Nasvytytė - Valukie-nė, skaičiusi kruopščiai ir išsa-miai paruoštą daugiau valandos užtrukusią idomią informacijom paskaitą apie Lietuvos Moterų Klubų federaciją, paviešėjusi Chicagoje pas gimines ir drau-gus, trečiadienį vėl išskrido į New Haven, Conn., kur ji dir-ba Yale universitete. Salė buvo atvežusi puikių iliustracijų, kny-gų ir brošiūrų iš centro New Yorke.

IR MOCIUTĖS TURI SAUGOTIS

Amerikiečių spaudoje moterų skyriuose dažnai pasitaiko pata-rimų su "taisyklėmis" tėvams, kaip "sugadinti savo vaikų vedy-bas".

Dabar viena laikraštiniškė pridėjo ir kitą "taisyklę", kuri tik-rai pasiseks, jei visos kitos nepa-siseks. Tai ji šitaip pataria močiu-tėms: "Jei vaikų šeimoje yra vai-kaičių, būtinai išskirk vieną iš kitų. Tai sukels tokį nesutarimą tarp tėvų, kad jie nuolatos pešis tarp savęs ir nuosaikiai geros ve-dybos subyrės į šukes." Įsidėmė-kit močiuotės!